

ધમાનકી મઝાપુતીકી કીએ એ અવલયન કોસ્તા પડેલો ર

કોસ્તર

$\frac{1}{94}$ 163

લાખ લદગીર કરે 'કાઈ' નો કયા હોતા હૈ,
વહી હોતા હૈ એ કીસમતમે' કીઆ હોતા હૈ.

બાદશાહ આરે રઆયાકી ખુશ નીચયતીકા નતીઅ

કુદરતે ખુદા. (૦૪)

અઅને

હઝરત સુલૈમાન-ઔર-સીમુર્ગકા કોસ્તા.

અઅ

હીકાયતે દીલચરુપ-જવાહીરનીગાર
હરાખત નુરાની.

ઝિરફુ ખુમાન આર ગુજરાતી હરકેમિ

નકલ ૧૦૦૦ ખારે—અવલ

હસખુલ હુકમ

કાઝી અખદુલકરીમ ખીન કાઝી નુરમોહમ્મદ.

ખંખઈ.

ધી કાઝી પ્રીન્ડીંગ પર્સને

કાઝી દરિમાઈદ ખીન કાઝી મોહમ્મદ મીયાને છાયા.

સને-૧૩૧૧-હી. * નવેમ્બર ૧૮૬૩ ઈસવી.

૪૪૨૧

કાશ્મીરના મહાપુત્રીકે લીધે તે અનુભવની રીતના પાઠો !

શેખર

હાથ તાલ્લીર કરે કાઈ તો હયા હોતા હે,
વહી હોતા હે એ દીસમતમે' લીખા હોતા હે.

બાદશાહ ઓર રઆયાકી મુશ નીચ્ચતીકા નતીઆ.

કુદરતે ખુદા.

ચઅને

હઝરત સુલૈમાન-ઔર-સી મુર્ગકા કીસ્સા.

મઅે

હીકાયતે દીલચસ્પ-જવાહીરનીગાર દરખત નુરાની

ઉર્દુ ખુખાન ઓર ગુજરાતી હરફેમિં

બારે અવલ.—નકલ ૧૦૦૦

હસખુલ ફરમાઈશ.

કાઝી અખદુલકરીમ ખીન કાઝી નુરમોહમ્મદકે.

ખંખઈ

ધી. કાઝી ખીન્દીંગ પરીસમેં

કાઝી હસમાઈલ ખીન કાઝી મોહમ્મદ મીયાને હાયા.

મને-૧૩૧૩-હી. * નવેમ્બર ૧૮૯૩-૫.

કીસ્સેડી મુખતસર સમજાવ.

હજરત સુલૈમાન ————— પુત્રોક તરફસે પૈગમબર; ઔર ઈનસાન, જુન્નો-પરી, ચરંદ વ પરંદ
વગૈરકે શેહનશાહ.

સાર ————— નામ એક પરંદ સીયાહ રંગ ખુશ આવાજકાહે, ઔર હજરત સુલૈમાન અ. કા
દરબારી ઔર મુન્દગાર.

કઝા વ કદર ————— તકદીર યા કીસમતકો કેહતે હૈં.

સી-મુરગ ————— એક બડે પરંદકા નામ હૈ, જુરકો બચ્ચા ઊનકાબી કેહતે હૈં; એક
હજરત સુલૈમાન અ. કા દરબારી, ઔર કઝા વ કદરકા મુખાલીફ.

શેહઝાદી ————— મગરબકે શાહકી લડકી, જુસકો સી-મુરગ ઊડાકર કોહકાફમે "ચશમે"
દરયાએનીલકે નજદીકે લાકર રખાયા; આખરકો શેહઝાદે મશરકકી મચ્ચશુકા.

શેહઝાદા ————— મશરકકે બાદશાહકા લડકો હૈ, જે જહાઝકે ટુટનેસે આવારા બનાયા,
ઔર ચશમે દરયાએ નીલકી તાલાશમે કોહકાફ જ પોહંચાયા; આખરકો
શેહઝાદી મગરીબકા આચક.

દરખ્ત નુરાની ————— એક જવાહીર નીગાર કુદરતી દરખ્ત હૈ, જે પુદાને, બાદશાહ ઔર
રઆયાકી ખુશ નીચ્ચતીકે બાહસ પૈદા કયાયા.

ડ-ફીર ————— ચે રોહનુમાયે, ઇનસે શેહઝાદે મશરક ઔર વઝીરોંકા દરખ્તનુરાનીકા
મચ્ચલુમ હુવા.

ચશમે દરયાએ નીલ ————— કોહકાફમે એક નેહાયત ખુશનુમા ચશમા હૈ, ઔર જહાં
સી મુરગને શેહઝાદી મગરીબકો લાકર રખાયા.

આબીદ ————— પાંચસો બરસકી ઊમરકા એક ફીર, ઔર શેહઝાદે મશરીફકો ચશમે
દરયાએ નીલકા રસ્તા બતલાનેવાલા.

પરંદ ————— એક નેહાયત કવી બનવર માનીંદ હાથીકે, જુસકે પાછં પકડકર શેહઝાદા
દરયાએ ખુખારકો પાર કરકે કોહકાફ પોહંચાયા.

તુતી વ કુમરી ————— કોહકાફકે દરખ્તપર બેઠયે, જુનસે શેહઝાદેકો સી મુરગ ઔર શેહ
ઝાદી મગરીબકા હાલ મચ્ચલુમ હુવા.

ઇસકે સીવા.

બાદશાહ-ખુરા, આગીલ, પીર, તવંગર, મુલક-શેહર-ગાઝી, જંગલ-પહાડ, દરયા, નદી
વગૈરા-વગૈરા.

ઈતલાઅ.

ઇસ કીસ્સેકે દરમીયાન જુસ નામકે આગે અ. કા હરફ હોગા, જુસકો
"અલ્લેહીરસલામ" પડહેં.

ઈસ કીતાબકા હક માલીકને મહફુજ રખા હૈ, લેહઝા ખગૈર ઇજાઝત માલીકકે, કોઈ
સાહેબ ઇસકો છાપનેકા કરે ન કરે. ૧૧૨૩

બહોત દીલચસ્પ શીસ્તા.

કુદરતે ખુદ.

હમને અફલાકકો સો રંગ બદલતે દેખા,
પર ઈસ કીસમતકે નવીરતંકા ન ટલતે દેખા.

શુર સાથ નામ અલ્લાહકે બખરીશ કરને વાલા
મેહેરબાન.

—:૦:—

હઝરત સુલૈમાન અલૈહીસ્સલામકા ઝીકર હૈ કે એકરોઝ દરબાર ફરમા રહે થૈ, ઐર તમાન ઇનસાનો—હૈવાન ઐર જીનો—પરી, દરબારમે અદબસે સફ બાધે હુએ ખડેથૈ. કઝાએકર એક અનવર જીસકો સાર દેહુતે હૈ, ઉસ્સે એક હરકત ખીસાફઅદબ વ તરીકદરબારકે ઝહુરમે આઝઃ હઝરતસુલૈમાન અ. ને ઊસકો અપને રૂબરૂતલબ ફરમાકર સઝા દેનેકા ઈરાદા કીએ. સારને અરઝ કયા, કે અથ શાહે જીનો—ઇનસાં! આપ રસુલેયુદા હૈ, ઐર આપકા મઅલુમ હૈ કે કોઈ કામ બગૈર હુકમ કઝા વ કદર યઅને તકદીર કે ખીસાફ ઝહુરમે નહીં આતા; પસ હુકમ કઝા વ કદર ઇસીતરેહપરથા કે મુજસે તકસીર સરઝઃ હૈ, મેરા ઇસમે કયા કુસુર હૈ એ આપ મુજકો સઝા દેતે હૈ? સી—મુરગ! કે ઉસવકત દરબારમે હાઝીરથા, યે ખાત સારકી સુનકર હંસા, ઐર હઝરત સુલૈમાન અ. કી ખીદમતમે શુઝારીશ કયા, કે અથ પૈગમ્બરે ખુદા, મુજકો “કઝા વ કદર” પર એતકાદ નહીં હૈ. હઝરત સુલૈમાનને સી—મુરગકી બનીબ મુખાતીબ હોકર ફરમાયા, કે જીસકા કઝા વ કદર (તકદીર) પર એતકાદ નહીં હૈ, મેરે નઝદીક ઉસકા ઇમાન દુરસ્ત નહીં. બઅદ બરખાસ્ત દરબારકે હઝરત સુલૈમાન અ. ને ખુદાએતઆલાકી દરગાહમે મુનાખતકી, કે “ઇલાહી ઈસ પર દંકો અપને દરેતો—કુદરતકા કીરશમા દીયા, ? તાકે યે રાહે—રાસ્તપર આવે” અલ્લાહુતઆલાને હઝરત સુલૈમાન અ. પર વહી નાઝીલ કી, કે તુ અપને દીલમે કુછ કીકર નકર, મૈં અપની હીકમતસે ઈસ સી—મુરગકો થરમીંદા ઐર નાદીમ કરદુંગા. “આગહ હૈ, આજઝીરત શાહમશરકકા—એકલકકા, ઐર શાહ મગરબકી—એકલકકી પૈદા હોગી; ઐર મૈંને હુકમ કઝા વ કદર યું ફરમાયા હૈ કે, પંદરા બરસકી અંદર ઇન દોનો યઅને પીસરો—દુખતરકા વીસાલ હોગા, ઐર બગૈર

नीहाके अक इरजं पैदा होगा; अगर तमाम आलम साथ होकर ईस हुकम कजा व कहर की भीड़ना बाहे, मकदुर नही के उसमें अक जाल परापरगी इरज आवे. तुम सी-मुरगो जुवाकर जिससे ये हाथ पयान करो ? देयो तो जज्ञा वो क्या ज्ञापन देता है " हज्रत सुवेमान अ. ने सी-मुरगो जुवाकर उसका कहा, के हुकमे पुछ ईसतरहपर नाज़ीब हुवा है, अथ तुमको " कजा व कहर " पर जेतकाह खाना लाज़ीम है. सी-मुरगने कहा अथ रसुला में पुछसे सुनकीर नही हुं, मगर कजा व कहर मेरे नज़दीक कोछ बीज नही. और लोग जे ये कहा करते हैं के इज्ञानी ज्ञात कजा व कहरसे (यअने-तकदीरसे) छसतरह ज़हुरमें आऊ, जिसका मैं हुरगीज कायल नही; ये ज्ञात मेरे ज्ञातमें लोगोंने अक ढकोसला अपनी तभीअत पुश करनेके वास्ते नीकाब रपाहै. हज्रत सुवेमान अ. ने कहा, जे ज्ञात मैंने तुमसे ज्ञान ही है अगर वो ज़हुरमें आ जये, तबतो तुम कोछ जगेह उजरकी पारी न रहेगी ! और तु कजा व कहर पर इमान लायेगा? सी-मुरगने कहा अलबता, अगर ये ज्ञात ज़हुरमें आयेगी तो शेषक मैं कजा व कहरका कायल हुंगा. हज्रत सुवेमान अ. ने अपने नशीक हुकम दिया, के अक " याददस्त " सी-मुरगके छस छंकरारकी बीजकर हमारे ज्ञातमें रही जवे ! सुनशीने शेरान हज्रतके हुकमके मुवादीक अमल किया.

सी-मुरग ! हज्रत सुवेमान अ. से इजसत होकर सीधा मुदक भगरीजका उड यज्ञा; जम शहरमें पोहंचा, तमाम शहरके लोगोंका अयसा अमलुम हुवा के अक जज्ञा हुकम आदलका सरपर छ गया है. सी-मुरग शाहभगरजके मेहलमें आया, वहां देखा के शेइखोंका जे अली पैदा हुं है, अक जुवेमें (धवारा) खीटा रये हैं, और सद्दा ज्ञासे और कनीजें उसके अतराक्षमें पड़ी हैं; सी-मुरगका देखकर वो सय हँसन हुं ! और पीरेशान ज्ञातर होके लागीं, और छंघर छंघर मकानोंमें छुप गध. सी-मुरगने शहेजदीका जुवा अपनी ज्ञातमें दाजकर उड नीकला, शाहभगरज और जिसकी सीपाहने हरयंद जुवोशोर क्या और पथर भारे, पर सी-मुरगका कुछशी असर न हुवा, और वो सीधा कोहकाशकी तरफ़ छिडा यज्ञा गया. वहां पोहंचकर अक मुकाम जुसंदपर के जहां छनसान तो क्या, क्रीसी यरंद व परंदकाषी गुजर न था, अक इरपत के छपर जुवा दुपतर-शाहभगरीजका रप्पा; और पत्ते और शापेसि उसका अयसा तरतीज दिया, के वो भानींद तपतके बन गया. हरेश जे उस लडकीके वास्ते सी-मुरग 'हुद' लाकर जिसका पीलाता और भीसल भादर-मेहरानकी तरहासे जिसकी परवरीश और ज्ञातर परदास्त करता; उसके छिसलासे तमाम आलममें क्रीसीका ज्ञापन न थी. सी-मुरगने अपने छीबमें ये छिसल दिया, के छसी जगेहपर पंदरा परसतक मैं छस लडकीका रपुंगा और क्रीसीसे उसका जीकर जुमानपर न लाईंगा; और जयह गुजरने छस मुदतके, दुपतरके हज्रत सुवेमान अ. की ज्ञीदमतमें ले जईगा, ताकि जिनका (हज्रत सुवेमानका) और तमाम आलमको मेरे कजाभकी सय्याह अमलुमहो; और अपने छीबमें अछिल होवें, के छडीकतमें कजा व कहर कोछ बीज नही हुं. सी-मुरग हरेश जे मुजोहका उठकर आदतके मुवादीक हज्रत सुवेमान अ. की

ખીદમતને હાજર હોતા, ઓર ફીર થોડી દરકે બચ્ચદ, જમદા જમદા મેવે મીઠાઈ ઓર દુસરી નેચમતેં અપને સાથ લેકરે દુખતરકે પાસ પોહચતા ઓર ઉસકો ખીલાતા. અલકીસ્સા લડકીને ઇસ્તીતરહસે પરવરીય પાઈ; જબ ઉસકી જમર પાંચ બરસકી હુઈ, લડકી પાટ્રીઝા ૩ ઓર બા-બમાલ હુઈ, ઓર સી-મુરગાબી ઉસકે સાથ કમાલ ઉચકત હોઈ.

જીસવકત શાહમગરીબકે વહાં મઝકુરે લડકી પેદા હુઈથી, જીસકો સી-મુરગા ઉપ લેગયા થા; ઉસી અરસેમેં શાહમશરકકે વહાંબી એક શેહ-ખાદા પેદા હુવા થા. ઉસ લડકેનેબી બડી નાઝો-અમતકે સાથ પરવરીય પાઈ; ઓર જબ વો પાંચ બરસકા હુવા, નેહાયત ખુબસુરત ઓર ચકીલ નીકલા. ખુદાકી કુદરતસે જીસકો અયસી છોટી જમરમેં ઈસકદર શીકારકા શોક પેદા હુવા, કે એક ધડીબર ઉસકો બગેર શીકારકે એન નહીં પડતા; મુયોહસે શામતક લશકરકે સાથ જંગલમેં શીકાર ખેલતા ફીરતા થા. ચુકે બાદશાહે મશરીકકો ઉસકે સીવાય ઓર કોઈ અવલાદ ન થી, ઈસલીએ બાદશાહકો જીસકે સાથ નેહાયત જલકત થી, ઓર જીસકી ખુશીકો હર કામપર મુકદ્દમ રખતાથા. પસ શાહને લડકેકી તખીઅત શીકારકી તરફ દેખકર, બાદશાહને ઉસકે વાસ્તે બહોત જાનવર શીકારી, મીસલ ચીને, વ બાઝ, જરા વ શાઈ (જે સખ જંગલી જાનવરોંકા નામ હૈ) વગેરા ખરીદ કીએ, ઓર હર તરફકા સામાને-શીકાર જીસકે વાસ્તે તય્યાર કયા. જબ શાહઝાદેકી જમર સાત સાલકી હુઈ, જીસકે દીલમેં હવસ સૈરે દરયાકી પેદા હુઈ, અપને બાપસે અરઝ કી, કે મુજકો રઝા દીજીએ કે નેં વાસ્તે એક મહીને કે દરયાકી સૈરકા જઈ ? ઓર જઝીરેમેં બકર શીકાર ખેલું ? બાદશાહને ઈસ બાતકા મનચુર કયા, ઓર શાહઝાદેકો સાથ એક ભરોસેદાર મરદ-મુઝરગ ઓર હોશયારકે કીશતીપર સવાર કયા; ઓર તમામ સામાન ઝડી કીશતીપર રખા. શેહઝાદા સવાર હોકર દરયામેં મહલ્થોંકા શીકાર ખેલતા હુવા ચાર રોઝકે બચ્ચદ એક જઝીરેમેં, કે નેહાયત સરસખ્ત ઓર શાદાખયા પોહચા, ઓર જાનવરોંને સેહરાઈ ઓર મુરગાખોંકે શીકારમેં મશગુલ હુવા. કહ રોઝતક મુયોહસે શામતક બરાબર શીકાર ખેલતા રહા, યહાં તક કે કોઈ જાનવર લાયક શીકારકે ઉસ જઝીરેમેં બાકી ન રહા. ફીર કીશતીકા દરયામેં દાલા ઓર ઉસપર અપને સાથોંકે હમરાહ ખુદ સવાર હોકર ઇસકા કોઈ દુરકે જઝીરેમેં અનેકા કયા. હો રોઝતક કીશતી બરાબર ચલતી રહી, મગર યાથે રોઝકા બરસાત બડે ઝોરઝોરસે બરસના શુરૂઅ હુવા, ઓર અયસી હવાએ તુંદ વ મુખાલીફ (તુફાની) ચડી, કે કીશતી પારા-પારા હોગઈ, ઓર તમામ અસખાબ ઓર આદમી બે કીશતીપર સવારથે, દરયામેં ડૂબ ગયે. શેહઝાદા એક તખ્તેપર બેઠા રેહગયા, ઓર બેહતા હુવા ત્રીન રોઝકે બચ્ચદ એક કીનારે પર અ લગા, ઓર તખ્તેસે જીતર કર ઝમીનપર કદમ રખા, મગર ન જાનતાથા કે મેં કહાં હું ઓર કયા કઈ ? નાગાહ દરયામેં એક જહાઝ નઝર પડા, શેહઝાદેને શોર મચાયા. જહાઝવાલે ઉસકો દેખકર, જહાઝ અપના કીનારેકી તરફ લાએ ઓર ઉસે પુછા, કે અય લડકે તુ કોન હૈ ઓર કીસતરેહ ઈસ જગેહપર આયા ? શેહઝાદેને કહા મેરા બાપ સૌદાગરથા ઓર જહાઝપર માલ રખકર ઈસ રાસ્તેસે જાતાથા, વો જહાઝ તખાહ હોગયા, ઓર બાપ મેરા

साथ अपने तमाम असबाब और नौकरों के दर्यामें डुब गया; ईतद्दक तक दीरसे मैं व्यक्त तपने पर रह गया और इस दीनारे आ लगा; अब जुद्धने मेरे हाथपर रहम क्या और तुमको मेरी भलासी के वारते यहाँ भेज दिया; ये कहकर राने लगा. अखिले जहाजको उसपर रहम आया, पुसुसन एक आमील को जे हजरेत सुवेमानका भडा दोस्तथा, उसको ये लडा नेहायत प्यास भअलुम हुवा; उसने उसका अपने पास जुलाकर पढात तशद्दी और दीर्घा दया, और कहा कि तु दीर्घा पातका अदया न कर ! मैं तुजको अपनी अनन्त बराबर अजीज रपुंगा. पस जहाजका लंगर उढाया गया और जनीये भीसर रवाना हुये; भीसरमें पोहचकर आमीलने शेहजदेका जरी मोहकमतसे अपने पास रपा. शेहजदे आमीलकी शक्कत और मोहकमतके सभय दीवसे उसकी भीदमत करताथा; पस ईसतरहासे दो-बरस गुजर गये. आमील शेहजदेकी भीदमत और मोहकमतसे नेहायत पुशथा और अकसर उरसे कहा करताथा, के अब इरजंद तुजका दो-बरस मेरी भीदमत करते होगये, तुने जरी मेहनत और सद्गति साथ मेरी भीदमत की है, मगर मुजसे कुछ सुलुक तेरे साथ न होसका; अब मैं आहताहु के जे कुछ जवाहीश तेरे दीवकी हो वो मुजसे पयानकर ताकि मैं उसका पुरी कइ. शेहजदेने कहा ये आपकी गुजुरगी और दुस्त-अपवाद के के अबसा इरमाते है, मेरा आपके उपर अबतक काँठ हक नही है, बलके मैं आपका नेहायत भमतुन व भरापुरहु. आमील ! शेहजदेके ईस जवाबसे नेहायत पुश हुवा; उसवक्त तो आमील होरहा, मगर अपने दीवमें ये ईरादा क्या, के इस पातकी ये मुजसे इरमायश करेगा, मैं जरूर उसका सरअंजम करहुंगा. अबद थोडे शेजके जय शाहजदेने आमीलको अपने छपर पेह लेसे जीयादा मेहरपान देया, इसकी भीदमत गुजरीमें औरभी जीयादा मेहनत करने लगा. अकशेज पाजारमें अकर अपना कमरबंद-जवाहीरनीगार भेया, और पढातकुछ इये जहम पोहचाया; उस इयेसे जे बीज पाजारमें उसका जमदा और कापील पसंद-आमीलके भअलुम होती, परीद करता और आमीलके नजर करता. इस पातसे आमील औरभी अपने दीवमें शरमाया, और सोचा कि मैं ईसके छवजमें ईस लडके साथ क्या सुलुक कइ ? अकशेज शेहजदेने आमीलको अपने छपर कभाल मेहरपान देपकर उरसे कहा, के हजरेत अगर ज-पुशी ईज्जत दें, तो मेरा दीव ये आहता है के मैं दर्यामें नील का अथ भा अकर देपु ? आमीलने सुनकर कहा इरजंद, ये क्या सोदाये पाम और प्याले वाही तेरे दीमागमें पैदा हुवा है ? दर्यामें नीलका यशमा आबतक काँठ शप्स दर्याकत नही करसका ! और न भअलुम के कहाँ है, तु वहाँ कीसतरहा पोहचेगा ? शेहजदेने कहा मैं जगैर आपकी भरजी व ईरशाहके कुछ न कइंगा, मगर आपने बारहा मुजह घरशाह इरमाया के जे कुछ जवाहीश मेरे दीवमें हो, आपकी भीदमतमें यरज कइ; लेहाजा मैंने गुजरीश क्या. आमीलने अबल शेहजदेका पढात समझया, मगर देया के भनया करनेसे शेहजदे की तभीअतका रंज पोहचेगा, लायार इसका छज्जत ही. और जब शेहजदे इपसत होने लगा, उसका एक बीज जे मोभके जयसीथी देकर कहा, भा ले ! शेहजदेने उसका

ખા લ્યા. ઐર ક્રીર આમીલસે પુછકે હઝરત, આપને એ ચીઝ ઈસવકત મુજકો ખીલાઈ; યકીન હે કે બડે ફાયદેદી હોગી ! આમીલને કહા, યે એક દવા ખત્રીને હઝરત સુવૈમાન અ. સે મેરે હાથ લગી હૈ, ઐર તાસીર ઉસકી યે હૈ કે બે કાઈ ઉસકા ખાએ, વો તમામ બનવશંકી બોલી સમજને લગે. શેહઝાદા યે ખાત દરયાફત કરકે નેહાયત ખુશ હુવા, ઐર આમીલસે કબસત હોકર “ દરયાએ નીલ ” કે-ક્રીનારેકી તરફ રતાના હુવા.

કશરોતક મનઝલે કાટતા રહા, એકરોઝ વકતે શામ ! શેહઝાદાકા સામનેસે એક શૈ શૈશન ઐર અમકદાર નઝર પડી. જબ શેહઝાદા ઉસકે નઝદીક પોહંચા, તો દેખા કે એક દરખ્ત ખુલંદ નેહાયત ખુબસુરત ઐર સાયાદાર હૈ, જીસકી શાખેં સોનેકી, ઐર પત્તે ઝમુરદકે બને હુએ હૈ; ઐર ઉસમેં જવાહીરાત ! બ-શીકવે મેવાબત દર ક્રીસમકે લગે હુએ હૈ; બિન્હીં જવાહીરાતકે સખબસે ઉસ દરખ્તકી ઈસકદર અમક થી, કે નઝદીક પોહંચકર ઉસપર નીગાહ ન ઠેરતીથી. ઐર ઉસ દરખ્તકે અતરાફમેં સખ્ખા નેહાયત પાકીઝા ઉગા હુવાથી, ઐર હરતફ અશમાએ-સાફ પાનીકે રવાંથે. શેહઝાદેકી તખીબત બીસ જગેહ કા દેખકર નેહાયત ખુશ હુઈ, ઐર દરખ્તકા અયસા નુરાની દેખકર મુતઅનજબ હુવા ! ઐર ક્રીસીતરહે સમજમેં નહીં આતાથી, કે યે કયા દરખ્ત હૈ ઐર ક્રીસને બિમકો લગાયા હૈ ! શેહઝાદેકા દીલ બે ઇખત્યાર આહા કે ઉસ દરખ્તકી હકીકત મઅલુમ કરે, મગર વહાં ઈન સાનકા કહીં પતા ન થા. લાચાર શેહઝાદેને ઇરાદા કયા કે યહાં થોડેરોઝ ઠેરયે, તાકે ઈસ દરખ્તકે બેદસે આગાહી હોજાએ, યે ઇરાદા ણન કરકે શેહઝાદા ઉસ દરખ્તસે થોડે ફાસ લેપર, કે જહાંસે દરખ્તકી અમકકા ઝીયાદા અસર આંખપર ન પોહંચે, ઠેરગયા. જબ શામ હુઈ, શેહઝાદેને એક તરફસે આવાઝ આદમીથોંકે આનેકી સુની, હોશયાર હોકર બેઠ ગયા. એક સાઅત ન ગુઝરીથી, કે બહોતસે સવારો-પયાદા વહાં મૌજુદ હુએ, ઐર ઉનકે પીરે એક બાદશાહ બડે કરશીદરસે તખ્ત હવાદારપર સવાર ! વહાં તથરીફ લાયા. બાદશાહકા તખ્ત ઉસ દરખ્ત નુરાનીકે સાથામેં બીજાયા ગયા, ઐર તમામ અરકાને દૌલત ઐર આહલી-મવાલી બે બાદશાહકે સાથ આએથે, અદબસે તમીઝકે સાથ તખ્તકે સામને બેઠ ગએ, ઐર બીસ દરખ્ત નુરાની કા ઝીકર કરને લગે. બાદશાહકે સાથ ઉસકે સાતું (૭) વઝીર મૌજુદથે, બાદશાહને બીનસે મુખ્ખાતીબ હોકર ફરયાયા, કે દેખો મૈને તુમસે કીતની મરતબા કહા, કે તુમ ઇસ દરખ્તકા હાલ દરયાફત કરકે મુજકો ખબર દો ! તુમ હમેંશા વઅદા કરતે રહે ઐર ઇસકદર મુદદત ગુઝર ગઇ, ઐર મુજકો રાયોરોઝ ઇસ દરખ્તકી હકીકત દરયાફત કરનેકી ફીકર લગી રેહતી હૈ; અગર તુમને આજબી મુજસે ઇસકી (દરખ્તકી) અસલીયત ખયાન નહીં ક્રી, તો મૈને તુમકો હરગીઝ ન રખુંગા. વઝીરૈને અપની ગરદને નીચી કરલી; ઐર કુછ જવાબ ન દીએ. બાદશાહ ગુસ્સે હોકર બોલા, કે કયા તુમ્હારે મુંદ મેં ખુબાન નહીં હૈ ? કહું ખામેશ હો રહે હો, ઐર મેરી ખાતકા કુછ જવાબ નહીં દેતે ? વઝીરૈને હાથ બોઢકર અરઝ કયા, કે હુઝુર હમ નેહાયતહી ખીજલ ઐર શરમસારહૈ, હમસે ઈસ મુઆમલામેં હમેંશા આપકે સાથ વઅદા ખીલાફી ઝહુરમેં આતી હૈ, મગર કયા કરે !

के हमसे जहां तक होसका, इस दरभतके बारेमें तहकीकात की, कीसी तौरसे ये जेह मय्यलुम न हो सका; हम लायार हैं। आदशाहने कहा तुम मुन्का हाल देनेकी जाते करतेहो, अगर हीम्मत करो तो इस दरभतका हाल दरयाक्षत होना कुछ पडा मुशकिल काम नहीं है। वजीरने कहा, आप हमका रजा दें, के हम आपसमें भरावरत करके आप आपका अपधीरे जेक जवाब दे दें ? आदशाहने कहा अय्य, तुम आपसमें सलाह करवो। सुनाये वो सातों वजीर आदशाहके पाससे उठकर आपसमें भरावरा करते हुये विस जगेहपर पोहंचे, के जहां शेहजादा पैठा हुआया। वजीरोंने शेहजादेका देपकर तय्यज्जुन कया ! और पुछा के लडके, तु डौन है और इस जगेहपर कयुंकर आया ? शेहजादेने कहा, साहेबो ! मुन्का इदनील का अशमा देपनेकी जहोत आरमुह, और उसकी तालाशमें यहांतक पोहंचाहुं, और आगे अनेक दरवाया, मगर इस " दरभत नुरानी " के जहां तुम्हारा आदशाह रैनक अक्षराज है, देप कर दील न आहा, के अगैर दरभतका हाल दरयाक्षत कीये रवाना हुं; अय्य छतकाक तकदीरसे आपका यहां आना होगया, यकीन है के आपसे ये हाल मय्यलुम होअगया। वजीरोंने ये सुनकर कहा, सुजहानद्वाह ! हम जुद इसी कीकरमें गीरक्षतार हैं, तुमका कया अतलाअ ? मगर तुम्हारे साथ होशीय करेंगे, पस हमभी तुम्हारे साथ सक्षर छपतयार करते हैं के शायद कहीं इस दरभतका हाल दरयाक्षत हो सके; शेहजादेने कहा जहेकीसमत के आप जयसे पुत्ररा व मुरज्जी मेरे साथ हों। क्षीर पुत्ररा शेहजादेके पाससे आदशाहकी भीदमतमें हाजीर हुये, और अरत्र कीये के हमका जेक महीने की मोहलत छनायत होअये, तो हम वारते तपास करने हाल इस दरभतके रवाना हो अये; छनशाअदलाहोतआला जयद जेक महीनेके हाजीर होकर कदमोसी हासीव करेंगे, और हाल इस दरभतका जाहीर करेंगे ? आदशाहने इपसत दी। पुत्ररा आदशाहसे इपसत होकर शेहजादेके पास आये, रातका सपने आराम कया और सुयोहका रवाना हुये। मुददत तक शेहजादा और सातुं वजीर मनजवे करते रहे, मगर कहीं मौक्या इस जातका हाथ न लगा, के हाल दरभतका दरयाक्षत कर सके। अंजमकार जेक रोज, जेक मुरगजार-पुरजहार सेहराये दीवकशमें पोहंचे, और वहां देपा के जेक इकीर जहेइ ! नेहायत जुहहा ! के जसकी दाडही और सरके पाल नीलकुल सुइये, जेक तकयेमें पैठा हुआ याद छलाही में भरायुल है। शेहजादा और वजीर उसकी भीद मतमें हाजीर हुये, इकीर ! नेहायत शीरीं जुपानी और अंदा पेयानीसे उनके साथ पेश आया, और दरयाक्षत कया के तुम्हारा आना कहांसे हुवा ? शेहजादा और वजीरोंने अरत्र कया, के अय्य पुत्ररगवार ! हम इस कामके तालाशमें क्षीरते हैं, के इलान मुकामपर जे दरभत-नुरानी भीसल आइतामके रेशन है, और विसमें तरहा-तरहाके जवाहिरात ज-शीकल भेवाके लगे हुयेहैं, उसका कया सपण है ? इकीरने कहा आपा ! मैं इस दरभतका, जयसे होश सआलाह तयसे छीसीतरहा देपताहुं, और मेरी उमर जेकसोपयास परसकी है, मुन्का विसका असल हाल मय्यलुम नहीं, मगर यहासे बंद मन्जीलपर नकर तुमका मेरा पडाआह भीदिगा, के जसकी उमर जेकसोपयहतर सालकीहै, शायद के वो इस दरभतके हालसे वाकीइ

હો, ઓર ખતલા સેકે. શેહઝાદા ઓર વુઝરા, ફકીરસે રૂપસત હુએ ઓર મન્ઝીલે કાતનં હુએ તીનશેઝકે બખદ ઉસકે મુકામપર પોહાયે, કે જહાં ઊસ ફકીરકા ભાઈ રેહતાથા; ઓર ઉસે મુલાકાતકી. મગર ઊનકા યે દેખકર તઅબ્બુખ હુવા, કે ઇસ ફકીરકે ખાલ ફકત નીરૂ યઅને આપે સુદેદ હૈં ! મગર દીલમેં બોલે કે ઇસકા કયા સખબ હોગા ? કે યે ભાઈ ઊમરમેં ઉસ ફકીરસે પચીસ બરસ ઝીયાદા બડા હૈ, મગર ઇસકે તમામ ખાલ સુદેદ નહીં હૈં ! ઓર બન્નીસખત છોટ ભાઈકે ઝીયાદા મઝબુત હૈ. અલક્રીસ્તા ફકીરસે ઉન્હોને હાલ દરખત-નુરાનીકા પુછા, ઊસનેબી બખદ ગૌરો-તઅબ્બુલકે યહી જવાબ દયા કે “ મુજકે ઉસકા હાલ મઅલુમ નહીં હૈ ” મગર કહા કે હમારા એક તીસરા ભાઈ યહાંસે ચંદ કાસકે કાસલે પર હૈ, ઓર વો મુજસેબી ઉમરમેં પચીસ સાલ બડા હૈ, યક્રીનહૈ, કે વો ઉસકે હાલસે વાકીફ હોગા; ઊસકે પાસ તુમકે બના ચાહીએ. શેહઝાદા ઓર વુઝરા ! વહાંસે રૂપસત હોકર ઉસ ફકીરસેબી મુલાકાતકી, દેખા તો ઊસકી ઘડહી બીલકુલ સીયાહહૈ, કહીં મુતલક સુદેદીકા નામ નથા; શેહઝાદા ઓર વુઝરાઓંકા ઉસ ફકીરકી બડી ઉમરકે સાથ જવાનીકે આસાર દેખ કર બડી હૈરત હુઈ ! પેહલે ઊસ કામકે, કે ઉસે દરખત નુરાનીકા હાલ પુછે, અબ્બલ યે દરયાફત કયા કે આપ હમકા યે ખાત ખતલાઇયે, કે આપ તીનું ભાઈયોંમેં બે સખસે છોટા ભાઈ હૈ વો નેહાયત ઝરફ હૈ ઓર ઉસકે ખાલ બીલકુલ સુદેદ હૈં ! ઓર ઉસે બડા યઅને મંજલેકે ખાલ કુછ સુદેદ ઓર કુછ સીયાહહૈ ! ઓર વો બન્નીસખત છોટભાઈકે ઝીયાદા કબી મઅલુમ હોતાહૈ; ઓર આપ બે સખસે ખડેહૈં, ઓર ખાલબી આપકે બીલકુલ સીયાહ હૈં, ઓર ઉન દોનોંકી નીસખત આપ ઝીયાદા તાકતમંદ ઓર મઝબુત હો ! ઉસકા કયા સખબહૈ ? કયુંકે ઉમરકે કમ ઝીયાદાકે હીસાબસે, આપ સાહેબોંકી હાલત બીલકુલ ખીસાફ મઅલુમ હોતી હૈ. ફકીરને હંસકર જવાબ દીયા, કે સાહેબો ! બેશક તુમકા ઇસ ખાતકે દેખનેસે હૈરત હુઈ હોગી, મગર મૈં અબી તુમકા ઉસકા સખબ ખતલા દેતા હું; ઓર વો યે હૈ કે જેરે છોટભાઈકી બીખી બડી બહેલ ઓર બેહુદા હૈ, બે કુછ ઉસકા મરદ પૈદા કરતા હૈ વો બેજ સરફ કર દેતી હૈ, પસ હરવકત ઉસકા મરદ અપની ઓરતકે તરફસે મેગમુમ ઓર રંજદા રેહતા હૈ, બસ ઇસી સખબસે વો બીલકુલ ઝરફ ઓર નાતવાન હોગયા હૈ, ઓર ખાલબી ઊસકે બીલકુલ સુદેદ હોગએહૈં. ઓર મીંજલે (દરમીયાની) ભાઈકી ઓરત ક્રીસીકંદર ઝીશબર હૈ, મગર બહોત અકલમંદ નહીં હૈ, ઇસ સખબસે મેરે મંજલે ભાઈકા કબી ઊસકી તરફસે રંજ પોહંચતાહી રેહતા હૈ, ઇસી સખબસે ઉસકે ખાલબી કુછ સુદેદ હોગએ હૈં. મગર મેરી ઓરત ! નેહાયત નેકબખત ઓર દાના હૈ, મુજકા ધરબારકે ચલાનેકી ક્રીસી તરફા મુશકીલી ઓર તકલીફ નહીં પડતી, ઓર મેરી ઝીંદગી બડી આરામ ઓર બેશક રીસે બસર હોતી હૈ; ઇસી સખબસે, હાલં કે મેરી જીમર જીન દોનેંસે પચાસ સાલ ઝીયાદા યઅને કરીબ સો બરસકે હુઇ હૈ મગર ઝઘકીને અખતક મેરેપર કુછબી અસર નહીં કયા. જબ શેહઝાદા ઓર વુઝરા યે હાલ સુન ચુકે, બખદ ઉન્હોને “ દરખત નુરાની ” કા ઝીકર કયા ઓર કહા, કે હમ બડી ઉમ્મીદ ખાંધકર આપકે પાસ હાઝીર હુએ હૈં, યક્રીન હૈ કે આપ

जिस दरभतके हावसे हमको आगाह करेगे. दूरीरने कहा साहेबो ! मुन्जका जिस दरभतके हावसे कुछ जाती वाकशीयत तो नहीं है, मगर मैंने अपने आपकी जुबानी ये सुना है कि "जिस मुकामपर ये दरभतनुरानी मौजूद है, उसके नजदीक क्रीसी जमानेमें एक शेहर आयादथा, और आदशाह वहांका कमाव मुनसीद और रमययत परवरथा जिस जमीनपर है ये दरभत है वो जमीन, जिस शेहरके एक रैहनेवालेकी मीलक्रीयतसेथी, और उस मावीके जमीनने एक भेतीजानका वास्ते पेडने उस जमीनके ठेका (धजरा-कंटराकट) दे रखा था. कज्जेकार धलशक अयसा हुवा, कि उस जमीनमें हल (जमीन पेडनेका एक हथियारहै) खला रहया, उसका हल एक पथरसे अटक गया. भेतीजानने जे उस पथरका जमीनसे छुआया, जमीनमें एक जीना नजर आया; पेडुतने मट्टी उस जगेहसे हटाई और जीने के रास्तेसे नीचे गतरा, तो एक तेहजाना भयलुभ हुवा; जय उसके अंदर गया, देखा कि वहां सैकड़ो संहुकये जवाहरीरात से बरे हुये रमे हैं. पेडुतने ये हाव देपकर मावीके जमीनका भयर दी, और बोली उस जगेह आकर पोहंया, और उस नेअमते भेशुमारका देपकर हुरान रहा ! मगर पेडुतसे मावीकने कहा, कि ये सारा माल तेरा है, कयुंकि जमीन मैंने तुजको ठेका दे दी है, इसवास्ते जमीनसे जे कुछ पैदा हो वो तेरा हक है, मेरा जिसमें कुछ वास्ता और तअल्लुक नहीं है. पेडुतने कहा, साहेब तुम ये अज्जयं पात करमाते हो ! मैं तो इकत उकादार तुम्हारी तरफसे मुकररर हुं, जे जमीनमें तुमम योनेसे पैदा होगा उस पर मेरा हकहै, कुछ मैं मावीक तो इस जमीनका नहीं हुं ! के भजाना बी मेरा माल समज्ज जये ! मावीके जमीनने कहा कि तु गलत कहता है, मैं तो जय जमीनका तुजको ठेका देयुका, अय सीवाय उरे-ठेकके, कि जे तुजसे लेना मुकररर कर दिया है, वोही मुन्जका हलाव है; दुसरा मुन्जका और कुछ वास्ता इस जमीन या इसकी पैदायशसे नहीं है; ये भजानेअपैबी है और जिसपर तेराही हक है. पेडुतने कहा ये माल मैं हरगीज न लुंगा, और इस मालका हाथेबी न लगाऊंगा. गरज के होनुं तकरार करते हुये आदशाहकी भीदमतमें पोहंये, और अपना हाल भयान क्या; और अरज क्या कि हम होनुं क्रीसीतरहा आपसमें राजी न होगे, इस वास्ते भेदतर ये है कि ये तमाम माल आप ले लें ! आदशाह उनदी नेक नीयती पर कमाव मुतअज्जय हुवा ! और कहा अजीजा, मेरा तो हरगीज कुछभी तअल्लुक इस मालसे नहीं हो सकता, मैं उसका क्रीसतरहा ले सकुं ? मगर तुम होनुं अज्जय नेकनीयत आदमी हो ! शीर होनुंसे दरयाइत क्या कि तुम्हारी क्या अवलाह है ! मावीक ने कहा, पुदावंद मुन्जका एक लडका है, और पेडुतने कहा, हुजुर मेरी इकत एक लडकी है. आदशाहने कहा तुम्हारा धनसाइ (ईसला) तो अदलाहताआवाने पुद कर रखा है, तुम अपनी अवलाहकी आहम शाही करदो ! और ये तमाम भजाना उन होनुंके हवाले करदो ? ये ईसला करके आदशाहने उन होनुंको इपसत करदया. आदशाह और रमययतकी पुश नीयतीके सयय अयद बंदेशेअके ये नतीज अज्जयो-गरीब जहुरमें आया, कि जिस जमीनसे पुद जमुद एक दरभतनुरानी पैदा हुवा, कि जिसकी हर शायमें जज्जे इलके, जवाहरीरात

કમે હુએ. યે બાદશાહકે અરકને દોલતને કહા, કે યે માલે ખુદાદાદ બારગાહે એકદીસે આપકે વાસ્તે ધનાયત હુવા હૈ, હુકમ ફરમાધયે કે ઈન જવાહેરાતકા હમ હુઝુરકે જવાહેરખાના મેં બીજાદે ? બાદશાહને કહા મઆઝલ્લાહ ! તુમ કેસી બેઈમાની કી બાત કહતે હો ? ભલા મેરાં ઇસ માલપર કીસતરહસે હક પોહંચ સકતા હૈ ? ઇસ માલકા હકદાર તો માલીકે ઝમીન હૈ, મેં હરગીઝ ઉત્તકા ન હુંગા. પસ માલીકે ઝમીનકા ખુલવાયા ગયા, ઐર ઉત્તકા કહા કે યે જવાહેરાત તેરા માલ હૈ ઉત્તકા લે લે ? અલ્લાહતઆલાને તેરી સેરચશમી ઐર ખુશનીચયતીકે બાઈસે તુજકા દોખારા. યે નેઅમત (દરખ્ત નુરાની) અતા કી હૈ. માલીકે ઝમીનને કહા, હુઝુર ! મુજકા તો આપકે ઇનસાફસે બહોત કુછ દોલત મીલ ચુકી હૈ, યે ખુદાતઆલાને આપકે ઇનસાફસે ખુશ હોકર આપકે વાસ્તે અતા કયા હૈ; બાદશાહને માલીકે ઝમીનકા હર ચંદ સમજાયા, મગર ઉત્તને કુખુલ ન કયા. લાચાર બાદશાહને હુકમ દયા કે ઇસ દરખ્ત નુરાની કા અયસાહી રેહને હો ? ઐર અપની અવલાદકે વાસ્તે વસીચયત નામા લીખા, કે મેરી અવલાદસે કાઈ હરગીઝ ઇસ જવાહેરાતકી તરફ હીરસ ન કરે, ઐર યેબી વસીચયત નામામેં લીખા, કે મેરી અવલાદ અગર ઇસ વસીચયતપર અમલ કરેગી, તો ઇનાયતે ઇલાહીસે કબી સલતનત ઉત્તકે હાથસે ન જાયગી. સુનાચે વો વસીચયતનામા ઉત્તી દરખ્તકે જડમેં એક બડા મુરાખ કરકે રખા ગયા હૈ, ઐર સલતનતમી અખતક ઉત્તી બાદશાહકી ખ્યાન દાનમેં ચલી આતી હૈ.

શેહઝાદા ઐર તુઝરા યે હાલ મઅલુમ કરકે નેહાયત ખુશ વ શાદાં હુએ, ઐર ફકીરસે રૂખસત હોકર ઈરાદા અનેકા કયા, વઝીરોને ચલતે વકત શેહઝાદેકા બહોતસા સમજાયા, કે તુમબી હમારે સાથ વાપસ ચલો, ઐર અપને ઇરાદે-ખામ ચઅને દરયાફત કરને “અચીએ દરયાએ નીલ” સે ખાત્ર આઓ ? શેહઝાદેને કહા, મેં તો અપને દીલમેં ઠેરાવ કર ચુકાહું કે બગેર અને ચશમે-રૂદનીલકે હરગીઝ ઝીંદા કદમ પીછે ન હટાઉંગા, આપ બે ફાયદા મુજસે હુજબત કરતે હૈ, મેં હરગીઝ ન માનુંગા. વઝીરોને જબ દેખા કે શેહઝાદા કી સીતરહ નહીં સમજતા, લાચાર બા-દીલે દાગદાર ઉત્તસે જુદા હોકર અપને મુલકકા વાપસ રવાના હુએ, ઐર વહાં પોહંચકર અપને બાદશાહસે તમામ માજરા, બે ફકીરકી ઝખાની સુનાયા બયાન કયા. બાદશાહ યે હાલ સુતકર સાથ લશકરકે શેહરસે રવાના હોકર ઊસ દરખ્તકે પાસ ગયા, ઐર વસીચયતનામાકા તાલાશ કરવાયા, તો વસીચયતનામા ! જયસા ફકીરને બયાન કયાથા, ઉત્તીતરહ દરખ્તકે જડમેં સે નીકલા. બાદશાહને ઉત્તકા પડહા, તો ઊસમેં વહી મઝમુન પાયા બે ફકીરને બયાન કયાથા. બાદશાહને વઝીરોસે કહા, કે બડી ખૈર તુઝરી કે તુમ બરાબર વકતપર વાપસ આગએ, વર ન મેરી હો-રાત્રસે યે નીચયત હો રહીથી, કે ઇસ દરખ્તસે તમામ જવાહેરાત તુડવાકર અપને ખજાનામેં રખાહું; અગર યે કામ મુજસે હોજતા, તો શક નહીં કે જયસા ઈસ વસીચયતનામામેં મેરે ખુઝરગ લીખ ગયે હૈ, ઊસી સુવાફીક સલતનત હમારી ખ્યાન દાનસે અતી રેહતી. શેહઝાદા બઅદ ચલે અને વઝીરોંકે, હો રોઝકા ફકીરકા મેહમાન રહા, ઐર ઉત્તીસે હાલ “અચમએ-રૂદનીલકા” દરયાફત કયા. ફકીરને કહા મુજકા મુતલાક ઉસ જગેહકા

पता व नीशान मअलुम नहीं है, अक्षयता ! अयसा सुन्नेमें आया है कि काहकहं पर दीप्सी मुकामसे ये अशमा रवाना होता है.

शेहजादा कीरसे इप्सत होकर दरयाके किनारे खड़ा, और जयद अंदरेजके जेक शेहरमें पोहँचा, के जे नेहायत वसीय और आभाइया. जय दरवाजे शेहरपर पोहँचा, सामनेसे उसका जेक शम्स पुष्पसुरत होलतमंद वहांका पार्शदा भीला, शेहजादेका वीपास जेरमुहके आहम्युसा देपकर, दरयाइत कया के तुम कीस मुलके आहमी हो ? और छितनी छोटी छिबर में यहाँ क्युंकर पोहँचे ? शेहजादेने तमाभ हाल अपने छिराई, " अशमे दरयाजे नील " के देपनेका पयान कया. उसने कहा, ये अजय मुशकीलीमें पडनेका जयाल तुम्हारे सरमें समाया है ! अशमे दरयाजे नीलका पता आजतक कीसीको नहीं लगा, मेहतर है के तुम अपने छस छरदसे पात्र आओ ? शेहजादाने कहा ये हरगीज न होगा, मैं तो उस अशमे का पता नीकलुंगा वर न अपनी छस ताबासमें जन दुंगा. छस शम्सने कहा और ! तुमका छिप्तीयार है, मगर मैं यादताहुं के अंदरेज मेरे यहाँ मेहमान रहे ! शेहजादेने ये पात उस शम्सकी मनजुर की, और दीप्सेमें जयाल कया के सायद छसीसे पता अशमे दरयाजे नील का लग जवे ! ये जयाल करके शेहजादा उसके साथ उसके मकानपर गया. उस शम्सने जहोत अजलीतरह शेहजादेकी तवाज्जय व तकरीमकी, और शरत मेहमानदारीकी अदा की. शामका जय जानेके वारते हसतरफवान भीछया गया, हरण रीवाज छस मुहके, भावीके मकानकी औरतकी छनके साथ जानेमें शरीक हुई, और छिधर छिधरकी पाते शुद्ध हुई. औरतने जे हाल शेहजादेके सहर छिप्तार करनेका सुना, छसकी ह्रीभतपर हेशन रही और कहा आक्षीन है तुमके, के छस छे छि छिबरमें अयसी पातोंकी ताबाश है ! छिसमें कुछ शक नहीं के दर यागत करना "अशमजे इदनीलका" नेहायत मुशकील कामहै, मगर जे आहमी पो-ह्रीभत होता है, छसका पुदा भददगार होता है; अगर तुमने ह्रीभत न छोड़ी, तो अजय नहीं के छस राजका जहोत जद मअलुम कर लौगे. शेहजादाने कहा, जदी मुशकील तो ये है के छे छि शम्स जराभी पता छस मुकामका मुज्जेका नहीं जतला सकता, और छसी सयजसे मुज्जेका कीरते कीरते कछ परस गुजर गये, अगर छिसकदरभी हाल मुज्जेका मअलुम होजये के वो अशमा कीसतरफा है, और कीसतरह वहां पोहँचना होसकता है, तो कीर मैं अपने छपर मेहनत और तकवीक सय कुछ ज-पुशी गवारा करूं. औरतने कहा यहाँसे हस मनजीलपर जेक मुकाम है, और वहां जेक आभीद रहता है; और वो जका जहांदीदा और पुजरग आहमी है, पांयसोअरस की छसकी छिबर है, तुम छिसके पास जओ, सायद वो तुमका भदद के सके; मैंने उस आभीदका नजरोसे देपी हुं, क्युंके मेरे आपका घर उस आभीदकी जगेहसे थोडेही दूरावेपरहै. जय मैं छोटी छिबरकीथी, मेरा आप अकसर मुज्जेका छस आभीदके पास ले जया करताथा, और मेरे आपसे आभीद अज्यो मरीज दासताने हर जेक मुहकरी, और शेहर और पहाडोंका जीकर कया करताथा. शेहजादेने उस औरतका जहोतसा शुकरया अदा कया, और दुसरे रोज छनसे इप्सत होकर जसतरफ आभीदके

पता दयाया, वहाँ का रवाना हुआ. अब रीस्सा अब्दुल उहाने तकलीफ़-रंज भीसयार के, उस आभीदके पास पहुँचा. देखा के वो एक पीर उधड़ पुदाकी यादमें मसइद है और तमाभ आल विसके सरके और दाउली के ठिसकदर बड्ड गये हैं के, उसका येहरामी अन्धी तरदासे नज़र नहीं आताया; शेहज़ादेने केयी अपने जेपसे नीकालकर उसके पास दुरस्त कीये. आभीदने आंख भोली और पुछा, के अब्बा तु कौन है ? और मेरे पास दीस मुरादसे आया है ? शेहज़ादेने कहा, पीरा-मुराद ! मुज्जेका हवस दरयाये-नीलका यशमा दरयाइत करनेकी एक ज़मानेसे दामनगीरहै; नज़दीक पांच-छ सालके मुज्जेका छसी तालाशमें जंगल-जंगल और शेहर-शेहर कीरतेहुये, भगर कहीं मुराग विसका नहीं मिलता, अब मेरे नसीबने और क्या के आपकी भीदमतमें आ पोहँचा हुं; ज़मीद है के आपकी तबज्जहातसे अपनी मुरादको पोहँच ज़रूरी. आभीद ये हाल सुनकर हँसा ! और शेहज़ादेसे कहा, अब्बा ! जे पात तेरे भयावमें है उसका हासील होना मुशकिल है. मुन और आगाह हो, के ज़ब मैं जवान था, मेरे दिलमें भी एक भरतया भयाव ये पैदा हुआ था, के “यशमये इदनील” का जकर देपुं, ज़ब मैंने अपने पीरसे ज़सकी ज़बर सातसे। भरसकीधी धलज़त आही, उहाने मुज्जेका मन्म क्या, और कहा के पेहलेके जुज़ुरग ये पात लीप गये हैं के, सीवाय शेहज़ादेमशरक के और काँध शम्स दरयायेनील तक न पोहँचेगा, और यशमये मज़कुरका न देप सकेगा; लायार मैंने अपना धरादा तरक क्या. भगर पीरसे मैंने दरयाइत क्या तो ज़ांही ज़्यानी अयसा मज्जुम हुआ, के यहाँसे जुनुबकी तरफ़ कर्भ मनज़ीलके अब्दुल एक दरया है ज़सका पाट कर्भसा मेलका है, और उस दरयाके पार एक बड़ा मैदान है, ज़सकी ज़मीन भीलकुल लोहेकी है. उत्सेली ज़ब गुज़र ज़ये, तो कीर दामने कोहकाशमें पोहँचना होताहै, के जहाँ ज़मीन आंटी की है और कंकर पथर वहाँके जवाहिरात के हैं. कोहकाश पर बड्डकर एक बड़ी ज़ये जुलू है, और वहाँसे यशमेइदनील नीकलता है. शेहज़ादा ये तमाभ हाल ज़्यानी आभीदके सुनकर अपने दिलमें नेदायत भुश हुआ और कहा, के अय पीर शेशनज़मीर ! शेहज़ादे मशरक में ही हुं, और आपकी धनायतका कमाव मशकुर हुं, के आपने मेरी तमाभ मेहनत हीकाने लगाई; और आपकी दुआसे उमीद कनीहै के, अब मेरा मकसद परयायेगा. दीगर मैं आपसे ये अरज़ करताहुं, के मुज्जेका अयसी तरकीब ज़तलाईये के ज़ससे मैं उस दरयाये ना पैदा कीनारसे गुज़र सकुं ? आभीदने कहा ज़ब तु कीनार दरयापर पोहँचे, तो वहाँ एक ज़हात बड़ा कदावर अनवर आताहै, ज़सका मसकन कोहकाशमें है, वो अनवर हमेशा सुपोहँका अपने मसकनसे दरयाके पार वारते हासील करने अपनी जोराक़े आता है, और यार ज़रूरे वक़्त, कीर वहाँसे अपने मसकनका वापस यवा ज़ता है. अस ज़सवक़्त के वो अनवर धरादा पीछे जानेका करे, तु उसके पाजिसे लीपट ज़ईये; ठिस तदबीरसे तु दरयाके पार पोहँच ज़यगा. शेहज़ादेने आभीदके कदम जुम लीये, और उत्से इयसत होकर अपनी मनज़ीले मकसुदकी राह ली.

कई महीने के बन्धन, मनजीबों काटता हुआ, व्यापारकार उस दरया-बन्धन-मुक्त हो गया। दरया के देवदूत हैरान रह गए ! 'कहाँ उसका कौनसा भयानक नहीं होता था; जहाँ तक नज़र काम करती थी, पानी की पानी दीपिकाएँ देता था। अलक्रीस्सा शहरादेने शब्दों की नदर-दरयापर आराम किया, और सुयोग्य होतही नमाज़ पढ़कर सुनतज़ीर जिस अनवरके (जिसका पता आभीने दया था) भेदा। थोड़ी देर गुज़री थी, 'क' नागाह एक परदे के मानी'ह हाथी के जसभके था, सामनेसे आता नज़र पड़ा; शेरज्जाव जिसके पौधसे एक दरप्टकी आटमें छुप गया। वो अनवर दरया के पार करते हुये क्रीनारे की ज़मीनपर उतरा, और जंगलमें छोटे-छोटे अरुंद और परदे का शीकर करके जाता रहा। जंगल वक़्त आर बन्देका हुआ, शेरज्जाव दरप्टकी आडसे नीकलकर, हथे पाँव जिस अनवरके पीछे भड़ा हुआ; और जसवक़्त वो उड़ने लगा, शेरज्जादेने उसके पाँव मज्जुत पकड़लीये और उसके साथ बौड़ बना। उड़ने उड़ने शेरज्जादेने जे नीचे नीगाह की, तो दरया के देवदूत उसका बड़ी वदयत भयानक हुआ, नज़दीकिया के हाथ जिसका छुट अये ! मगर शेरज्जादेने ह्रीभत अपनी कायम रभी, और आगे 'अ'द कर लीं। एक कलाक़मे' अनवरने जिस दरया के पार किया ! और दूसरे क्रीनारेपर पौध'यकर हम लेने के वास्ते नीचे उतरा। शेरज्जादेने भी उसका पाँव छोड़ दिया, और ज़मीनपर नीगाह की, तो देखा 'क' तमाम ज़मीन भीसल लौहे के है, और पथर कंकर वगैराली सभ लौहेके हैं। यु'के वक़्त शामका हो गया था, शेरज्जाव शब्दों की 'सो'गया, और सुयोग्य के पदार्थों के आगे का रवाना हुआ। जहाँ तक दूर तक वयस्ती ज़मीन रही; शीर आँदी की ज़मीन शुद्ध हुआ, और थोड़े क्षणोंपर कोहकाई नज़र आया। शेरज्जाव जिसकी 'पुल'दी देवदूत धनराया, 'क' थोड़ी पहाड़ी आसमानसे भी ली हुई नज़र आती थी; अपने दीलमें सोचा, 'क' इसपर यहाँ के जना कयुंकर होगा? य'दूर हा। 'क'दम आगे का पड़ाया; और ज़मीने आँदीसे गुज़र गया। जंगल उस ज़मीन की सरहद पर पौध'या, देखा 'क' जिस ज़मीन और कोहकाई के दरमीयानमें एक नदी, जसकी जहाँ तक पतली धार थी और नेहायत पुराण पानी उसमें था, जे बड़ी कैशियतके साथ बँह रहा था; और उसके क्रीनारेपर दोनु तरफ़ दरप्टकाये पुराणार गेशुमार, नेहायत भौखुन और पुराणुमा लगे हुये थे। शेरज्जाव भी यत्नेयत्ने थक गया था, और वक़्त भी दो-पहरका हो गया था, ये मुक़ाम पुरेक्षी आ देवदूत एक दरप्टके नीचे ज'बैठा। जंगल वक़्त ज़रा ठंडा हुआ, शेरज्जाव शीर उस नदी के क्रीनारेसे आगे बड़ा, और जिस मुक़ामपर 'क' जहाँ पहाडसे पानी गीरकर ये नदी रवाँ होती थी, आ पौध'या; और ये मुक़ाम नेहायत ही पुर लुट्ठा। शेरज्जाव वहाँ थोड़ी देर ठेरा, और शीर एक दरप्टपर यहाँ के दूसरी जनीय नदी के जे दरप्ट था, 'क' जसकी शाबे' उस दरप्टसे जाहम भीस गह'शी उसपर गया, और वहाँसे शीर यहाँ तक शुद्ध किया; ईसीतरह कछरोज़तक पहाडपर धधरसे उधर मनजीब पेमाई करता रहा। अ'जमकार पहाड की थोड़ीपर पौध'या, और देखा 'क' वहाँ एक बड़ा ज़मीन पानीका, जे एक जगेह नीयान पर था और भीसल बड़ी जीलके भयानक होता था, नज़र आया; और उसका पानी पहाडसे गीरकर, वो नदी जे शहरादेका रास्तेमें भी ली थी, उसमें 'अ'कर पड़ता था। इस जीलके अतराईमें हज़ारों दरप्ट बड़े पुखंड और साया

તક દરપત ઇસકદર ખુલંદ થા, કે હસપર નીગાહ ન ઠેરતીથી ! ઓર શાખે હસ
 ઝાડકા બહાત દુર દરાઝ તક દેલી હુઈથી. યે વહી દરપતથા, કે હસકે ઊપર સી-મુરગ ને
 દુખતરે શાહમગરીબકા લા રખાયા; ઓર યે ઝખીરા પાનીકા અશમેદરયાએ
 નીવકાયા. શેહઝાદા અપની મતલબકી કામયાખી પર નેહાયત શાદમાં હુવા, ઓર હસ મુકામ
 હા ને નમુના બેહરતકા મઅલુમ હોતાયા, દેખકર કમાલ ખુશ હુવા, ઓર દીનબર હસ મુકામકો
 સૈર ઓર ગરતમેં મસરૂદ રહા. જખ રાત હુધ, શેહઝાદેને હસ દરપત ખુલંદકે નીચે,
 હસપર દુખતરે શાહમગરીબથી, આરામ કયા. ફજરકે વકત જખ બેદાર હુવા, દેખા કે
 બીસતરકે ઉપર બહોતસે મેવે ઓર મીઠાઈ કે ટુકડે પડે હુએ હૈં. શેહઝાદા હૈરાન રહા, કે યે
 ચીઝેં યહાંપર, કે હસકે કરીબમેં સેંકડાં ઠાસતક કહીં આબાદીકા નામે-નીશાન નહીં, કયુંકર
 આઘં! દરપતકે ઉપર હરચંદ નીગાહ દોડાધ, મગર બ-સખખ ખુલંદીકે કુછમી નઝર ન
 પડા, લાચાર હોકર ખામેશ બેઠ રહા; ઓર વો મેવા ઓર મીઠાઈ જખઆ કરકે ખુબ પેટ
 ભરકર ખાયા. થોડી દેરકે બઅદ શેહઝાદેને બે બ-સખખ તાસીર હસ દવાકે બે આમીલ ને
 હસકો ખીલામથી, બોલી ચરંદે-પરંદકી સમજની શુરૂઆતી. ઓર કયા સુનતાહૈ કે એક કુમરી
 દરપતકી શાખપર બેઠી હુધ, તોતેસે યે કેહ રહીથી કે સી-મુરગકે આનેકા વકત હોગયા હૈ,
 અખ યહાં ઠેરના સુતાસીખ નહીં, યહાંસે ચલ દેના ચાહીએ. તુતીને કહા આજ યહીં પતેમેં
 છુપ રહો? કયુંકે આજ યહાં એકતમાશા હોગા. કુમરીને પુછા કયા તમાશા હોગા? તુતીને જવાબ
 દયા કે ઈસ જવાનકા (શેહઝાદા) બે દરપતકે નીચે બેઠા હૈ, હસકી અજલ યહાં ખેચ લાઈ હૈ;
 ઇસકો નહીં મઅલુમ હૈ કે, ઈસ દરપતકે ઊપર સી-મુરગને “દુખતરે શાહમગરીબકા” ઇસ
 ખયાલસે લા રખા હૈ, કે કીસી ઈનસાનકા હસતક ગુઝર નહો; પરં સી મુરગ
 હસવકત આકર ઈસ જવાનકા યહાં દેખેગા, શૈરાન હલાક કર દાવેગા. કુમરી એક આહ
 ભરકર બોલી, મુજકો ઇસકી (શેહઝાદકી) હુસ્નો-જવાનીપર બડા અફસોસ આતા હૈ, મગર
 કયા કયા બને, કે યે હમારી બોલી નહીં સમજહ સકતા, વર ન મૈં શૈરાન હસકો આગાહ
 કરકે સી-મુરગકે યુગલસે નીજત દીવાતી. શેહઝાદા યે ખાત સુનકર બહોત ડરા, ઓર સોંચા
 કે અપની જાન બચાનેકી કાઈ તદખીર જલ્દ કરની ચાહીએ? યે ખયાલ કરકે, ઝાડકે નીચેસે ઉઠા
 ઓર પહાડકે એક ગાર મેં બે નઝદીકમેંથા, જકર છુપ ગયા. એક મીનીટ નહીં ગુઝરીથી કે
 સી-મુરગકે પરંદકી હવાકે ઝારસે તમામ શાખેં દરપતોંકી હીલને લગી, ઓર હસકે હસમકે
 સાથાસે ઝમીનપર અખર છા ગયા. શેહઝાદા હસકો દેખકર નેહાયત ડરા, ઓર અપની જાનકી
 સલામતીપર સીજદ શુકરકા બજ લાયા. શેહઝાદેને જખ સીમુરગકી તરફ નઝર દોડાધ, તો
 દેખા કે હસકે યુગલમેં એક ટોકરા હૈ, ઓર હસમેં બહોતસે કીસમકી ઉમદા ચીઝેં ખાનેકી,
 ઓર મેવા તરોતાઝ રખે હુએ હૈં. સી-મુરગ હસ દરપતપર જીતરા, ઓર ટોકરા મીઠાઈ ઓર
 મેવુંકા દુખતરકા દેકર, ખુદ દરપતસે નીચે આયા ઓર પહાડપર ઇધર ઉધર શીકાર ચરંદ વ
 પરંદકા દીનબર કરા રહા; નઝદીક શામકે, થોડી દેરકે વાસ્તે કીર દુખતરકે પાસ ગયા, ઓર કીર
 એક દરપતપર બે હસકે કરીબથા, અપને આશયાનેમેં જકર આરામ કયા. શેહઝાદા દીનબર

सी मुरगके औइसे गारसे आहीर न नीकला, और यणकाभी वही मुकाय कया. नय शैहज-
 पेदारहुवा, देभा के सी-मुरग दरभतपर नही है, पस गारसे नीकलकर दरभतके नीचे पोहंया और
 मोहतेरा हरतरङ् हरभतपर नीगाह दौडाई, मगर य-सयय पुत्र दीये दरभत और कसरत पतोके
 "शेहजदी मगरय" उसका नज़र न पड़ी. शेहजद पडा दीवगीर हुवा, और याहा के कीसीतरह
 अपनेतर्ह उस दरभतके उपर पोहंयाये, मगर काई तदगीर समजमें न आई. ईतद्वाकन दुषतर
 दी नीगाह जे शेहजदापर पड़ी, मोहज्जते हुमज्जसीने जेश कया, और शेहजदेका उपरसे
 आवाज दी. शेहजदेने हीर हरयंद उपरका नीगाह की, मगर शेहजदी उसका नज़र न आई.
 अजम शेहजदेने जेपर नीगाह करे कडा, अय शेहजदी! तुम मुजका दीवलाह नही देते? और
 मैं कीसीतरहा तुम्हारे पास नही पोहंय सकता. शेहजदीने पते दरभतके, जे सी-मुरगने धवार
 के अतराक्षमें आट करे लगार भेये हुदाध, और शेहजदेका कडा के हसतरङ् नीगाह करे ?
 शेहजदेने उसतरङ् जे नीगाहकी, दुषतरकी मुरत देभकर जसपर हज़ार जनसे आशक होगया
 और कडा के, अय परीपेकर तु घस दरभतपर क्युं है ? और कीसतरह घस जगेहपर तनहा
 तेरा लु लगता है ? दुषतरने कडा में सी-मुरगकी पेटी हुं, और जयसे मैंने होश संभाला
 है, तयसे अपने तर्ह इसी जगेहपर देभती हुं; मगर तु कौन है ? के मैंने कभी तेरी मुरतकी
 बीज आगतक नही देणी ? शेहजदेने कडा में धनसान हुं और तुभी धनसान है, ये तेरा
 जुआ भयाव है के तु अपने तर्ह सी-मुरगकी पेटी समजती है. शेहजदीने कडा में क्युं कर
 अनुं, के मैंनी भीसल तुम्हारे धनसान हुं ? शेहजदेने कडा आन जय सी-मुरग हज़रत
 सुवैमान अ. के पाससे आवे, तुम उससे ये इरायश करना के मुजका जेक आर्धना लादे,
 दुषतरने कडा 'आधना' कया बीज है ? शेहजदेने कडा, उसमें देभनेसे तुमका अपनी मुरत
 नज़र आनयगी, और तुमका आर्धना देभकर भयलुम होगा, के तुमभी भीसल मेरे धनसान
 हो, सी-मुरगकी दुषतर नही हो; दुषतर शहमगरीयने कडा, अयज मैं अयसाही करंगी.
 हीर शेहजदा-अभयाव घस जातके, के सीमुरगके आनेका वकत करीय होगयाथा, दुषतरसे इय
 सत होकर जेसी गार में अछुया. जय सी-मुरग हस्य भयलुम सुवैमान अ. के दरबारसे
 वापस आया, दुषतरने जेसे कडा के मुजका जेक आर्धना हरकार है लादे ? सी-मुरगने कडा
 पहातअयज कव सेता आर्धगा. युनाये दुसरेशेज सी-मुरगने आर्धना ला दीया; दुष
 तरने जे अपनी मुरत उसमें देणी, तो पुईका कीसीतरहसे सी-मुरगके जयसा न पाया.
 और दुसरेशेज जय शेहजदा दरभतके नीचे आया, दुषतरने उसकी और अपनी दानुकी
 मुरत आर्धनामें देणी, तो वो जरायर भयलुम हुई; तय दुषतरका घस जातका यकीन
 हुवा, के शेहजदेने सय कडा, मैं सी-मुरगकी पेटी नही हुं.

अय हरेशेज शेहजदा सी-मुरगके जनेके जयद, गारसे नीकलकर दरभतके नीचे जाता,
 और शेहजदीके साथ जे घसत्याक और मोहज्जतके साथ जाते करता; हसीतरहा कधेशेज
 गुजर गये, और शेहजदा और शेहजदी हमेशा आपसमें मोहज्जतकी जाते करते रहते.

रहते वक्त तो ज़ी पुलीसे गुज़रता, और बाकी दिन-रात दोनों मग़सुम व पीरेशान रहते. सुनाये हर ज़ेक़ा ज़ेक़ दुसरे की सुरतका बराबर तसव्वुर पधारै रक्ता, और इसक़दर शौके वीसास दोनु के दीवमें पैदा हुवा, के दुष्पतरका दीव में धुपतार बाढ़ता था, के मैं दरपतसे कुछर कीसीतरहा शेरुआदे के गवे लगजड; और शेरुआदा बाढ़ता था, के मुजमें अगर ताक़त ज़िनेदी आने, तो उडकर दरपतपर पोहंयुं और शेरुआदीका अपनी छातीसे लगावुं. अंजम शेरुआदेसे रहा न गया, ज़ेक़शेरु दुष्पतरसे क़हा के शेरुआदी ! मेरी अन ज़ी अज़ाबमें है, रात दिन तुम्हारे दीराक़में तडपताहुं मगर वीसासकी क़ाह सुरत नज़र नहीं आती ! धरसे तो यही बेहतरथा के मैं तुमका न देखता; अजब पलाये नागहा नीचे ईसा हुं. पुछकिवास्ते क़ाह सुरत अयसी नीक़लो, या तुम दरपतसे नीचे आओ, या मुजका दरपतपर अपने पास पुख़वालो ? वर न ज़ेक़शेरु हसरते वीसासमें मेरा हम नीक़ल अथगा. दुष्पतरने जवाब दिया, के मेरा दीव तुमसे ज़ीयादा तुम्हारे भीलनेका बाढ़ता है, मगर क्या करूं ! क़ाह तदबीर नज़र नहीं आती, तुमही क़ाई तजवीज़ नीक़लो ? शेरुआदेने सोचा, और सोचकर क़हा के मेरे नज़दीक़ सीवाय धरसके और क़ाई धिवाज मअलुम नहीं होता, के तुम सी-मुरग़से क़हा के मेरा दीव इस दरपतपर बैठे बैठे नहीं लगता, इस वक्त तुम दरपार हज़रत सुलेमानमें अने हो, मुजका इस दरपतसे नीचे उतार अया करो ! ताके मैं पडाड और दरयाके सैरसे अपना दीव बेहलाया करूं. दुष्पतरने क़हा वाह ! तुमनेपुण तदबीर मतलाई, सी-मुरग़का आनेका, मैं ज-मुजब तुम्हारे क़हनेके अमल करूंगी. सुनाये जब सी-मुरग़ आया, दुष्पतरने अपनी सुरत मग़सुम बनाई. सी-मुरग़ने उसका पयार करके पुछ के आज क्या माजरा है के तुम्हारा बेहारा उतारा हुवा है ? दुष्पतरने क़हा, मुजका इस दरपतपर बैठे बैठे ज़ी बैथनी होती है, और तनहाईमें तमाम वक्त क़ाटता पडाटा है; मैं बाढ़ती हुं के सामने ज़े दरया अयसी पुत्री और लुटके साथ बेहता हूं, और पडाडपर हरजगेह दरपतोंके गंज और सज्जाआर अपनी पहार दीपा रहे हैं, ज़रा अकर ज़िनदी सैर करूं, क्युंके उनकी कैसीयत देखनेका मेरा दीव बहात बाढ़ता है, इसलीये तुम इसवक्त अओ. उसवक्त मुजका दरपतके नीचे उतारकर अया करो ? सी-मुरग़ने क़हा बहात अओ, मैं इसवक्त हज़रत सुलेमान अ. की जीहमतमें अजिगा, उसवक्त तुमका दरपतसे नीचे उतारकर अया करूंगा; सुनाये दुसरेरौज जब सी-मुरग़ अनेलगा, दुष्पतरका नीचे उतार गया. शेरुआदा गारमें ताक़ लगाये बैठा था, सी-मुरग़के अतेही वहांसे नीक़ल और दौडकर शेरुआदीका खीमटकर अपने गवे लगाया, और मोहम्मदकी पाते आपसमें खानेवगी. कीर जब सी-मुरग़के आनेका वक्त करीब आ पोहंया, शेरुआदा ज-हस्तुर गारमें अ छुपा. इसीतरह हररौज सी-मुरग़ शेरुआदीका परवक्त अनेके दरपतसे नीचे उतार जाता, और कीर जब वापस आता, जिसका दरपतपर ले जाता. शेरुआदा और शेरुआदी सी-मुरग़की गैरहाज़रीमें आहम मुआशरतमें मशगुल रहते, इसीतरह ज़ेक़ अरसा गुज़र गया, और दोनोंके दीव आहम अथसे पैदा होगये, के ज़ेक़ धीदीदी जुदाई जिनके दीवोंपर

નેહાયત શાક ગુઝરતીથી. શેહઝાદાને કહા કેઈ તદખીર અયસી ચાહીએ, કે હમ દોનું હરવકત સાથ રહેં ઓર બુદા ન હેં. શેહઝાદાને કહા અયસા હોઅયતો કયા ખુબ હો ? શેહઝાદાને કહા મેં ઈસી ફીકરમેં હું, કે કોઈ હીલા હાથ લગે તો મેં બી તુમહારે સાથ દરખ્તપર ચલુ, ઓર વહાં તુમ ઓર હમ દોનું એક બગેહ રહા કરેં. કંઝાએકાર ! એકરોઝ પે દોનું પહાડપર સેર કરતે ફીરતેયે, કે દરયાએ નીલ કે ચશમેકે કીનારેપર ઉતરે એક બડા મગરમચ્છ મુરદા નઝર પડા; શેહઝાદાને કહા મેં ઈસકો અ દરસે તમામ સાફ કરતાહું ઓર ફીર જોસકે અ દર બ ગેહુંગા; જબ સી-મુરગ આવેગા, તુમ જોસકે કહના કે મેં ને દરયાકે કીનારેપર મગરમચ્છકી ખાલ પડી દેખી હૈ, ઉતરકા મેરે પાસ દરખ્તપર ઉઠકે લાએ ? ઈસ તરકીબસે મેં તુમહારે પાસ દરખ્તપર પોહંચ જઈગા, ઓર સકમેં બુદાઈસિબી નીજત પાકર હરવકત ઓશો-અશરત કરેંગે; શેહઝાદાને કહા ખહોત અચ્છ, મેં અયસાહી કદંગી. ચુનાચે જબ સી-મુરગ વાપસ આયા, શેહઝાદાને અપની ખવાહીશકા (મગરમચ્છકી ખાલકા) ઉત્સે ઝાહીર કયા; સી-મુરગ દરખ્તસે ઉઠકર ફોરન ચશમે રૂદનીલકે કીનારેપર પોહંચા, ઓર મગરમચ્છકી ખાલ કા (જસમેં શેહઝાદા બેઠા હુવાથા) અપની ચોંચમેં જોઠકર દખ્તપર લે આયા. જબ સી-મુરગ દખ્તરકે પાસ થોડી દેર દેરકર શીકારમેં મશગુલ હુવા, શેહઝાદા ખાલસે બાહીર નીકલા, ઓર તમામ દીન શેહઝાદીકે સાથ હંસીખુશી મેં કાઠા. ફીર જબ સી-મુરગ કરીબ શામકે દખ્તરકે પાસ આયા, શેહઝાદા ફીર ખાલમેં છુપ ગયા, ઓર બચ્ચહ બને સી-મુરગકે ફીર બાહીર નીકલકર, શબંઝ શેહઝાદીકે સાથ હમ આગોશ હોકર સોયા. ક્રીસ્તા મુખતસર, ઈસીતોરપર દોનું અપની ઝીંદગીકા, સાથ આરામો ઓશકે બસર કરને લગે. બચ્ચહ એક બરસકે દખ્તર હામેલા હુધ, ઓર નવ મહીનેકે બચ્ચહ ઉત્સંગ એક લડકા પેદા હુવા; જસવકત સી-મુરગ દખ્તરકે પાસ આતા, શેહઝાદા ઉસ છોટે બચ્ચકે સાથ ખાલમેં છુપ જતા, ઓર ફીર જબ સી-મુરગ ચલા જતા, બચ્ચકા અપને સાથ લેકર બાહીર આતા.

ઈસીતરહસે જબ લડકા તીનમાહકા હુવા, અદલાહતઆવાને હજરતજબરમલ અ. કો સુલેમાન અ. કે પાસ ભેજકર કેહલાયા, કે અબ સી-મુરગકે સાથકે વચ્ચદેકા વકત પુરા હોગયા, ઓર હુકમ કંઝા વ કદર બે મેંને સાદીર ફરમાયાથા, ઉસકીબી બ-ખુબી તથમીલ હોગા; થઅને શેહઝાદે—મયરીકકા, શેહઝાદી—મગરીબકે સાથ વીસાલ હોકર ઉતરકા ફરજંદબી પેદા હોગયા, ઓર વો તીનું ઉસી દરખ્તપરહેં કે જહાં સી-મુરગને કોહકાશમેં જકર શેહઝાદીકા રખા હૈ. તુમ અબ સી-મુરગકા બુલાકર, ઉત્સે દખ્તરકા મચ્છે ધવારા (ખુલા) ઓર મગર મચ્છકી ખાલકે અપને પાસ તલબ કરે ? પસ હજરત સુલેમાન અ. ને, જસવકત કે સી-મુરગ મુવાફીક મચ્છમુલકે દરબારમેં હાઝીર હુવા, ઉત્સે ફરમાયા કે અબ ઝમાના પંદરા બરસકા ગુઝર ગયા, તુમ કયા કેહને હો ? સી-મુરગને કહા, અય રસુલે ખુદા ! શુકરહે અદલાહો તઆલાકા કે મેંને બે કુછ વચ્ચદા આપસે કયાથા ઉતરકા પુરા કયાહું; થઅને દખ્તરે શાહ

जस वक्ततक मेरे पास मौजूद है, और उससे बीसाल शेदअदे भशरीकसे होना तः
 हर क्षण, अबके दुःखतरका आनतक सीसी धनसानकी सुरतणी देवनी भुयस्सर नहीं दुई है.
 दुःखरत सुवेमान अ. ने कड़ा के अथसा कभी नहीं हो सकता के हुकमे " कड़ा व कहर " में
 सीसीतरकासे दूरक आ सके ! तु अथली अपना ऐतकाद दुःखरत कर ? सी-मुरगने कड़ा
 सुभधानदशाद! मैंने पंद्रा सावतक नेदायत मेहनत उठाध, दूत अपने सुभन के नीमाने के
 लीये; और आन वो धीन हुवाहै के मैं आपके सामने सुरपुइ हुं; डौनसा सणगहै के, अपने
 ऐतकादे-तदणीरके तरक कर ? के लसका पुद मैं अभी धमतेदान करयुका. तथ दुःखरत
 सुवेमान अ. ने दूरमाया के अथअ, तुम उस दुःखतरका साथ धवारे और दुसरी तमाम
 यीअंके, जे उस दरभतपर मौजूद हों मेरे पास ले आओ ? सी-मुरगने कड़ा अदोत पुण;
 और अपने दीवमें नेदायत नात्रां और पुग हुवा, के अथ मैं पाजी मार लेता हुं
 और दुःखरतका शरमीदा करता हुं; ये आते अपने दीवमें सोचया हुवा दुःखतरके पास आया.
 दुसरे शेर सी-मुरग ! दुःखतरके साथ, धनारा और मगरमच्छकी आस और दीगर यीअं लेकर
 दुःखरत सुवेमान अ. दी भीदभतमें हाजीर हुवा. दुःखरत सुवेमान अ. ने उसशेर अंक दरबार
 भरी करेशदरके साथ बरी, और तमाम लूनो-परी व धनसानो-दौवान वयरद व परद
 का हुकम हाजीर होने दरबारका दया. लसवक्त सी-मुरग भये दुःखतर व धवारा व आले
 मगरमच्छके दरबारमें हाजीर हुवा, दुःखरत सुवेमान अ. ने जिसे पुछा, के गोस अथ तु
 क्या कहता है ? सी-मुरगने कड़ा मेरी युआरीश जे पेदवेथी वो अथली है, के कड़ा व
 कहर कोई यीअ नहीं है; और ये केदना भदअ गलतहै, के हुकमे " कड़ा व कहर " सीसीतरका
 रद नहीं हो सकता, युनाये धस आतमें अथकाई जगेद तकरारकी पात्री न रदी; कुं के
 पुद आपने धमतेदान दूरमा दया, यअने दुःखतर दरबारमें मौजूद है सुवाहेंआ दूरमाधये ?
 के धसके नजदीक सीसी धनसानका अथतक गुजर नहीं हुवा. शीर हुकमे कड़ा व कहर जे
 आपने दूरमायाया, के शेदअदे भशरीकसे धसका बीसाल होगा, और उससे अंक लडका
 पैदा होगा, वो कड़ा कायम रदा ? दुःखरत सुवेमान अ. ने तमाम अदवे दरबारकी तरद
 सुभातीथ होकर दूरमाया, के देओ धस सी-मुरगके मैंने दरअद सभलदाया, मगर अपनी
 कबहुमीसे पात्र नहीं आता, और ऐतकाद अपना दुःखरत नहीं करता है. शीर सी-मुरगके
 हुकम दया के धस मगरमच्छकी आस का गोस दाव ? सीमुरगने अपनी मीनकारसे (यांय)
 उस आलका बीरा, तो शेदअदा भशरीक भये लडके उसमेंसे परआमद हुवा. तमाम
 अदवे दरबार ये भाजरा देभकर सुतदुपर और शशदर देद गये! सी-मुरग मारे भीअसतके
 पानी पानी होगया, और दरबारमें उससे न ठेरा गया, मगर दीवदर दुःखरत सुवेमान
 अ. के कदमेमिं गीरा और कड़ा, के लडीकतमें सुनसे पडा गुंनाह हुवा, मुन्डा मुआश
 दीलये ? भेशक कड़ा व कहर यअने तकदीरका लीपा लक है, और जिसके आगे तदणीर
 सण ओकार; ये केहकर सीवा डाहकाद्री तरद उडगया, और शीरकभी अपनी सुरत न दीपाध.

હજરત સુલેમાન અ. ! શેહઝાદેમશરીફ ઐર શેહઝાદીમગરીબકે હુ.
 દેખકર બહોત ખુશ હુએ, ઐર ઉતકી બડી ખાતરદારી, ઐર મેહમાનદારી કી; કાર ઉન
 દોનોકે દરમીયાન બ—મુબબ હસ વકતકી શરીઅતકે, નીકાહ કર દયા, ઐર બિનકા એક
 મકાન અપને મેહલકે બરાબર રેહનેકે વાસ્તે દયા. ચંદ મહીનોતક શેહઝાદા ઐર શેહઝાદી,
 હજરત સુલેમાન અ. કે મેહમાન રહે. કીર એકરોઝ શેહઝાદાને હજરત સુલેમાન અ. સે
 યુઝારીશ કયા, કે મુબકા અપને વાલદૈનકી કદમબોસી હાસીલ કરનેકી નેહાયત આરજુહૈ, ઐર
 શેહઝાદીબી આહતી હૈ કે અપને માં—બાપ કા અપની સુરત દીખાકર, બિનકે દીલે ગમગીન
 કા શાદ કશં; લેહઝાદા ઇલતીમાસ હમારી યે હૈ કે, અબ હમકા ઇબ્રત દીજીએ ? કે અપને
 મુલકકા બને. હજરત સુલેમાન અ. ને કહા, ઝરર યે કામ સુનાસીબ હૈ, ઐર યે તુમહારી
 સઆદતમંદીહૈ; ઐર મૈં તુમકા બ—ખુશી ઇબ્રત દેતા હું. યે કેહકર હજરત સુલેમાન અ.
 ને બહોતસા હરોજવાહીર દેકર, જીન ઐર પરચોંકા હુકમ દયા કે ઈન દોનોકા તખ્તપર
 સવાર કરકે લેજીએ ? યુનાચે શેહઝાદેમશરીફ ઐર શેહઝાદીમગરીબ ! દોનું તખ્તપર
 સવાર હોકર અબ્બલ શાહમગરીબકી ખીદમતમે હાજીર હુએ, ઐર કીર ચંદરોઝ વહાં રેહકર
 શેહઝાદા અપને મુલકમે આયા, ઐર વાલદૈનકા કદમબોસ હોકર ઉતકા અઝ સરે નૌ ઝીંદા
 કયા. બઅદ; બાકી અપની ઊમરકે શેહઝાદીમગરીબકે સાથ, નેહાયત ઐશો—અશરતકે સાથ
 બસર કી, ઐર બડે ચૈન ઐર ખુબીકે સાથ રહે.

તતામ હુવા યે ક્રીસ્તા, કુદરતે ખુદા યઅને કઝા વ કદરકા.

મુતરજમ,

કાઝી ઇસમાઇલ ખીન કાઝી મોહમ્મદ

પોરબંદરી.

ખયાને-કઝા વ કદર . .

યઅને

હુકમે ખુદા.

કઝા ઉસ હુકમે ઇલાહીકા નામ હૈ, એ મખલુકાતકે વાસ્તે પ્રારન અમલમેં લાયા બતા હૈ; ઔર કદર ઊસકો કેહતે હૈ, એ કઝાકે મુવાફીક, પ્રારન નહીં, મગર વકત બ-વકત ઔર મોકઅ ય મોકઅ આહેસ્તાસે ઝહુરમેં આવે. યઅને કઝા ! મૌત કો કેહતે હૈ, ઔર વો હુકમે મુજમલ (એકઠા કયા ગયા, યા વો ચીઝ એ મોહતાજ તફ્સીલકી હો) હૈ. કદર ! કીસમત કો કેહતે હૈ, ઔર વો હુકમે મોફ્સલ (તફ્સીલ કયા ગયા, ખોલકર ખયાન કયા ગયા) હૈ. ગોયા કઝા અમર હૈ, ઔર કદર મામુર (હુકમ કયા ગયા) હૈ. ઈસીતરેફ તદખીર બી મુસદફે તકદીર યઅને હમ-મઅના ઉસકે હૈ, ઔર યે દોનું “ તકદી વ તદખીર ” કઝા કે ફરમાંબરદાર હૈ. દુસરી મીસાલ ઉસકી અયસી હૈ, કે સબકે સમજ્હમેં આ બવે,

ફરઝ કરો, કે એક ઝમીંદારને કહીં તુખમરૂઈકા પડા દેખકર, પધવી બુનવાનેકી લાલચસે ઊસકો પ્રારન ઉઠા દયા, ઔર ધર લાકર બોયા. જખ ઊસકા દરખ્ત બડા હુવા, ઔર ફલબી આગચે, તો ઝમીંદારને એક વકતમેં ઊસકી રૂઈ નીકાલી, દુસરે વકતમેં સાફકી, ફીર કટવાકર પધવી બુન્નેકાલી. જખ પધવી તર્યાર હોકર આ ગઈ, તો યે સારે કામ ‘કઝા વ કદર’કે મુવાફીક હોગચે. અબ ઇસ્સે કોઈ યે ન સમજ્હકે, કે વો તુખમ રૂઈકા અપની અસલસે દુસરી હાલતમેં આ ગયા; ખલકે યે સમજના ચાહીચે, કે યે સખ કામ ઊસ તુખમકા ઉઠકે બોનેસે ઝહુરમેં આનાયે, કયું કે ઉસ તુખમે રૂઈમેં યે સખ ખાતેં ઔર ફાયદે મૌબુદાયે, ઇસલીચે ઉસને દુસરી હાલતમેં બકે અપની શકલ બદલી હૈ; મગર તુમ બનો કે ઉસકી અસલીઅતમેં ફરક આ ગયા હો, યા રૂઈકે સીવા વો કપડા દુસરી ચીઝકા કેહલાય, તો યે હરગીઝ મુમકીન નહીં. અબ ઇસમેં દેખના ચાહીચે કે કઝા ને કયા કામ કયા ? ઔર તકદીરો-તદખીરસે કોન કોનસી ખાતેં ઝહુરમેં આઈ. ઝમીંદારને એ વો તુખમે-રૂઈકા ઉઠકે અપની અકલકે મુવાફીક ઉસકા બોયા, યે ગોયા હુકમે કઝા હુવા; ઔર ઉસ તુખમકા નશો-તુમા પાના યઅને ઉસકા દરખ્ત બનકે ફલકા આના, યે કદર મેં લખીલ હૈ યઅને ઊસ તુખમે રૂઈકી કીસમતમેં યુંહીયા; ઔર ઉસકો સાફ કરકે બુનવાના, યે ગોયા તદખીર કી ગઈ. પસ ઇસ્સે સાખીત હુવા કે, કઝા હાકીમહૈ, ઔર તકદીરો-તદખીર દોનું મહકુમ હૈ; ઔર યે કુલ મહકુમ (હુકમ કીચે ગચે)

મરનામંમે એક દુસરેકે બગાબર હૈં. જસતરહ કે એક જસમંકે સાથે કુલ અજગા પોરત-હકડી, રગ વગેરા એક દુસરેકે સાથે નીસબત રખતે હૈં.

ઈસકે ચીવા, એક દુસરી તરહસેમી ઈસકા સુખુત હો સકતાહૈં, કે તદખીર આગે-પીછેકા ખ્યાલ કરનેકા કેહતેહૈં; ઔર યે કામ અકલસે નીસબત રખતા હૈં; ઔર અકલ યચને રહ-મોલતા ઇનસાનકા, યા અચ્છી સમજ્હકા કેહતેહૈં; ઔર યહી એન હુકમે પુદાહૈં. બચઝી કીતાબોમે લીખા હૈં કે, પુદાએ-અઝઝાબતને અઠારા ચીઝે પૈદા કી હૈં, ઉનમેં સે દસ ચીઝાંકા તો પુદા આપહી સુખતાર હૈં, ઔર બાકી આઠ ચીઝે માં-બાપકે વસીલેસે પૈદા હુઈ હૈં. પુદાએતઆવાને જે " દસ ચીઝે " પૈદા કી હૈં; વો યે હૈં, ૧-રહ ! ૨-અકલ ! ૩-દમ ! ૪-હસ્તી ! ૫-મોલના ! ૬-સુન્ના ! ૭-દેખના ! ૮-હાજત ! ૯-ઝૈક ! ઔર ૧૦-સુધનેકી તાકત હૈ. બાકી આઠ ચીઝેસે યે ચાર બાપકે ઝરીએસે પૈદા હુઈ હૈં, ૧-મની ! ૨-રંગે ! ૩-હકયાં ! મગજ ! ઔર દુસરી ચાઝે ચીઝે માંકે સબબસે પૈદા હુઈ હૈં; ૧-અમકા ! ૨-ગોશત ! ૩-પુન ! ૪-આલ-મખશી ! પસ જે ચીઝે પુદાને પૈદા કી હૈં, ઉનમેં અકલ યચને તદખીર ભી દાખીલ હૈ. ગરજ નફસે-તાતકા (યચને રહ વ બન) ફરીશ્તેક માનીંદ હૈ, ઔર ફરીશ્તા ગુનાહસે પાક હૈ, વો ફીસીતરેહ હુકમે પુદાકે ખીલાફ નહીં કરસકતા; ઔર ઉસીતરેહ તકદીર ભી હુકમે-પુદા હૈ, જે દુન્યાકે ઝહુર હોનેકે આગે, હરએકકે વાસ્તે લીખી ગઈ હૈ. ચુંકે પુદાકા-હુકમ કદરો-મનઝલત મેં થકસાં હૈ, ઔર યે દોનું ભી પુદાકે હુકમહૈં; અબ ઇનદોનાંકા (તકદીર વ તદખીર) બરા બરીકા દખવા હો ગયા.

તીસરી એક દલીલ ઔર હૈ, તુમ બનતે હો કે હર શૈ રજુઅ હોનેવાલી તરફ અસલ કે હૈ, ઔર હર શાખ ચુકને વાલી તરફ અપને દરખત કે હૈ; યચને જે ચીઝ જસસે નીકલી, વો ઉસીકી કેહલાએગી. બસ જસવકત ઇનસાન દુન્યાકે કારોબારસે કીતારાકશ (તરફ કરના) હોકર, ફીસી કામંકે સરઅંજમમેં તામ્મુલ ઔર ફીકર કરતા હૈ, તો ઉસ કામકી અસલ ઉસકા મખલુમ હોજતી હૈ. કાએદા હૈ કે જે ચીઝ ઝીયાદા સાફ હોગી ઉસીપર કશીશ ઝીયાદા અસર કરેગી. દેખો અગર આઈનેસે આઈના મીલાકર ઉપર તલે રખદે, તો ઉસકે બિહાનેમેં એક તરહકા તકલ્લુફ પાયા બચગા, ઔર જુદા કરનેકે વકત કુછ ચીમટા હુવાભી મખલુમ હોગા. ઔર અગર કાઈ મેલી-ગીરદ આલુદા ચીઝ, ફીસી શૈ કે મુકાબીલ હોગી, તો ઉસકે જુદા કરનેકે વકત કુછભી અસર ન મખલુમ હોગા. પસ જસ આલુદગી યા આલાયશકી (દુન્યામેં સુખતીલા રહેના) વજ્હસે, યે (ઇનસાન યા હર શૈ) અપની અસલસે દુર પડયા, અબ મુસદ્દફ હોકર (દુન્યાસે કીતારાકશીકે સબબ) અપની અસલીચ્ચત કે તરફ રજુઅ હુવા, તો ઉસ કામકી હકીકતને મુત્તાફીક તકદીર કે લીખે કે, જે બસકી અસલ હૈ, અપની તરફ ખેંચા; ઔર ઈસે ઉસીકે મુવાફીક સજાહ નીકલી. ચુંકે ઈસવકત યે (ઇનસાન) અપની અસલસે મીલા હુવા ઔર જેઠા હુવા (દુન્યાસે કીતારાકશ હોનેકી વજ્હસે સાફ હો ગયા; ઇસ

तनाम हाव रोशन होगया) था, छसलीअे छसमे वही असर होगया, और वा हीर अपनी छीसमतके मुवाहीक (दीवकी रोशनीके सभय, अपनी तकदीर क्या है, वो छसको मअबुम होगई) करने लगा. पस छस तकदीरसे मअबुम हुवा के, तकदीर और तदगीरमे कुछ इरक नहीं है; क्युंके येभी (तकदीर) अउलकी तरई इनुअ करती है, और वो भी (तदगीर) छसीतरई मायव होती है.

शेअर

हर जुअ व कुअके साथ, य—मअनी है छतसाव;
हरयासे हर जुदा है, पे है गरक आअमे.

नकल.

कहत है के अइलातुनने सुनारोंके मोहल्लेमें घर ल्याथा, जय लोगोंने पुछा छसमें क्या छीकमत है ? तो अइलातुनने जवाब दया के, मैंने छसवास्ते यदां भकान ल्या है, के छसवकत मुन्हे नींदका गववा हो, और मैं छीकरो—मुतावेअ (पडहना) से आउ रहुं, तो छसवकत छन सुनारोंकी अटअट मेरी आंअ न लगने दे, और मैं अपनी असलसे जेअपर न हुं.

वसायाअे—अइलातुनीमें, छसमें अइलातुनने अपने शागीरद अरस्तातावीस के वास्ते कुछ आते लीणी है; छसमें लीणा है के, अइलाहके तरईकी जअशीशेसे कछ अीअ छीकमतसे जेहतर नहीं है. और छकीम वो शअस है, जस्का “ छीकर व कौल व अख ” पराअर और हभशकव हों. अय अरस्तातावीस ! छीकमत का होस्त रअ ? और छकीमे के कौल का सुनता रेह ? हुन्याकी जवाहीश के पास मत ज ? और आदाअ जे कागीर तअरीके हों, छसे हरगीअ परहेअ मत कर ? नसीअ का कुछ लरोसा न जन ? और अइआवे नेकसे पीशेमान, और कारहाअे अइसे शाहन मतहो ! जुदासे अयसी अीअ मांग, के तु छसके नइआसे आउ न रहे. और छस आतका यकीन रअ ? के कुल जअशीशें अइलाहकी जनीअसे है, तु छससे अयसी नेअभते पाछंदा यअने मअअुत और कायम रेहनेवावीका तलजगार हो, के तु कभी छसके शयहेसे आवी न रेहवे. और छमेंशा हुशयार रेह ? के शर छहेते हुअे कुछ हेर नहीं लगती; जुदाअेतआवाके छनतअम (अइला लेना) का गअअ व छताअ तस्वतुर मत कर ? अकके नसीहत व अदअ सम्बु ? और छसे छपरत वे.

छकीम अइलातुनके ये कौल भी, छसी आतकी गवाही देते हैं के, तकदीर और तदगीर दोनु पर अमल आहीअे; क्युंके न ये छसके भीवाइ है, और न वो छसके मुआवीइ. अय छनसानका मुनासीअ है के, छसी कौल पर जयाव करके, यअने तकदीर—तदगीर अेकही है; हुन्याके कशेआरमें भसरइ रेहवे.

ਸਾਹੇਯੋ—ਓਲੜਾਕ ਅਯੁਯ ਘੀੜ ਹੈ । ਤੇ ਭਾਸੇ ਹੁਯਾ ਤਰਹਾਕੇ ਧਾਧੇ ...
ਨਾ ਓਲੜਾਕੀਐ ਕਯਾ ਰਖਯਾ ਹੈ ? ਨਾਹਕ ਹੁਮਯਰਮੋਕੀ ਆਯੋਭੇ ਹੁਕੀਰ ਹੋਤੇ ਹੋ; ਹੋਯੋ ਯੁਮਯ
ਵ ਹੁਸਦਸੇ ਘਰਯਾਦ ਐਰ ਘਰਯੋ ਹੋਯਯੋਯੋ ! ਫੁਕਤ.

ਸ਼ੇਅਰ

ਤ-ਓਲੜਾਕਿ ਮਗਸ ਸਾਹੁਕ ਮੀ ਯਵਕ ਪੈਦਾ,
ਯੁਧਾ ਯੋ ਫੀਤਯਤੇ ਸ਼ੀਰੀ ! ਫਰ ਓਲੜਾਕਿ ਨੇਹਾਕ.

ਤਮਾਮ ਸੁਫ—ਮੁਤਰਯਮ—ਕਾ. ਓ. ਕਾ. ਮ.
ਪੋਰਯਾਦਰੀ.

ਯੋਭਾਨੀ

ਕੀਸੀਕੀ ਭਪੀ ਹੁਯ ਐਰ ਤਰਯੁਮਾ ਕੀ ਹੁਯ ਕੀਤਾਯੋਕਾ, ਫੁਕਤ ਭਸਕਾ ਟਾਓਟਲ ਪੋਯ ਘਦਲੋਕੇ
ਕਾ ਨੀਟੁਕਾਪੀ ਭਾਪਦੇਨਾ; ਯਾ ਭਸਮੇ ਯੋਧਾਸਾ ਹੋਰ ਫੋਰ ਕਰੋਕੇ, ਭਸੀ ਨਾਮਕੀ ਕੀਤਾਯ ਨੀਕਾਲਨਾ;
ਯੋ ਕਾਮ ਯੁਧਵਮ ਯੁਧਵਾ ਯੋਭਾਨੀ ਮੇਂ ਫਾਯੀਲ ਹੈ. ੧੧੨੩

(સહીદ હીમત)

ધરતેહાર.

(નબી હીમત)

- ૦૧ ≡ ઝવાહર હીંદી.
૦) ≡ હાલાતે નાદરા. યઅને યુલયને હીકાયાત
૦૧૧ ≡ જંગનામએ મોહમ્મદ હનીફ.
૦) ≡ ક્રીસ્તા ઝેલુન વ મોહમ્મદ હનીફ.
૦) ≡ ક્રીસ્તા શૈશન મીયાં સૌદાગર.
૦) ≡ ક્રીસ્તા તમીમ અનસારી.
૦) - ક્રીસ્તા યુલકામ.
૦) ≡ ક્રીસ્તા બીબી મરયમ.
૦) - ૧૧ ક્રીસ્તા કાલી વ ગોરી.
૦) ≡ ક્રીસ્તા શાહેજહાં શાહ પરી વ શૈશનઝોહત.
૦) - ૧૧ ક્રીસ્તા સૌદાગર બચ્ચકા.
૦) - ૧૧ ક્રીસ્તા નાઝનીં વ પહાન.
૦) ≡ ઈન્તેખાએ અમન બેનઝીર, મઝલીઆત.
૦) ૧૧ વફાત નામા બીબી ફાતમહ.
૦૧ નજમુઝઝીયા, કસી દે મૌલુદકે.
૦) ≡ તુરનામા પેગમખર.
૦૧૦૧ મજમુએ મદદયાત.
૦) - બેગી નામા, મોહમ્મ.
૦) ≡ યુલઝરે હુસેની, મરસીઆ-સલામ-નોહા વગેરા.
૦૧ હીવાને ઝામીન, હકકાની મઝલીઆત.
૦) ૧૧ સબીલનામા.
૦) - સખાવતનામા.
૦૧ ≡ બાગોબહાર યઅને અહાર દુરવેશ.
૦) - ક્રીસ્તે દાહહલીમા.
૦) ≡ યુલયને-નઅતો મુનાકીબ યઅને બાગેરસુલ કામીત.
૦) ≡ દરયાએ નઅત ઉરકે કલામે વાફીદ.
૦૧ ખલીફા હાઝનરશીદ ઔર અયુલકાસમખસરી સૌદાગર.
૦૧ - નજમુઝઝીયા હીસ્સએ દુમ યઅને કસાયદે મૌલુદશરીફ.

હીકાના-બીંડીખાઝરમે કાઝી અલીમીયાં વ કાઝી ઉમરમીયાંકી દુકાન નાં ૧૦૧ સે, ઔર કાઝી મોહમ્મદસીદલીક વ યુસુફરેહમતુલ્લાહકી દુકાન નાં ૧૭૭ સે, બે બીંડીખાઝરમે મુલ્લા નુરહીનજવાખાન ઔર અલીબાઝ શરફઅલીકી દુકાનોંક બીચમે હે, વહાસે ચે કીતાબે મીલતકતી હે.

